

Zarząd Województwa Śląskiego

**STRATEGIA ROZWOJU SPORTU
W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM
DO ROKU 2020
Założenia Programowe**

Katowice, styczeń 2011 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Diagnoza stanu sportu w województwie śląskim	5
3. Instrumenty rozwoju sportu	15
Baza sportowa	15
Kadry sportu	16
Instytucje sportu	18
Usługi wsparcia i bezpieczeństwa sportu	19
4. Funkcje sportu	20
Promocja regionu	20
Gospodarka	21
Społeczeństwo obywatelskie	22
Zdrowie	23
5. Analiza SWOT	24
6. Wizja i cele strategiczne	48
Zapewnienie wysokiego poziomu aktywności fizycznej mieszkańców Województwa Śląskiego	49
Promocja i wspieranie wybitnych sportowców	50
Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług sportowych w województwie śląskim	51
7. Przedsięwzięcia	51
8. System wdrażania Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020. .	51
9. Spis wykresów	54

1. Wprowadzenie

Sport od wieków spotykał się z wielkim zainteresowaniem tak wśród elit społecznych, jak i w grupach społecznych o niższych dochodach. Głównie uprawiany dla rozrywki i przyjemności pełni on jednak i inne ważne funkcje. Umożliwia on zachowanie zdrowia fizycznego i psychicznego, pozwala wyróżnić się spośród innych ludzi, zyskać uznanie społeczne i akceptację oraz tworzy warunki dla rozwoju wspólnej tożsamości. Członkowie poszczególnych społeczności zyskują dzięki wspólnemu uprawianiu sportu bądź kibicowaniu poczucie tożsamości. Wszystkie te zyski z aktywności fizycznej zostały zauważone na forum międzynarodowym. Oznaką tego mogą być słowa byłego Sekretarza Generalnego ONZ Koffi Annana wypowiedziane podczas Olimpiady w Salt Lake City w 2002 r.:

„Sport odgrywa ważną rolę w polepszaniu jakości życia jednostek. Istotny jest również dla całych społeczności. Jestem przekonany, że to właściwy czas by, bazując na tym stwierdzeniu, zachęcać rządy, agendy i instytucje rozwoju oraz społeczność do zastanowienia się, jak włączać sport w działania na rzecz dzieci - zwłaszcza tych, które żyją w ubóstwie, są ofiarami walk i chorób.”¹

Jednakże jak każda działalność społeczna także i sport wiąże się z szeregiem niebezpieczeństw związanych z dopingiem, nieposzanowaniem zdrowia zawodników, korupcją czy agresją wśród kibiców.

W związku z tym Zarząd Województwa Śląskiego podjął się opracowania Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020, która ma na celu stworzenie ram dla rozwoju sportu w regionie. Intencją tego dokumentu jest intensyfikacja zysków społecznych osiąganych poprzez sport przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów związanych z wymienionymi zagrożeniami. Będzie on przygotowywany i realizowany zgodnie z zasadami:

- spójności z innymi dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, w tym w szczególności ze Strategią Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015, Wytocznymi UE dotyczącymi aktywności fizycznej z 2008 r. oraz Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”;
- partnerstwa, w szczególności współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, podmiotami publicznymi i podmiotami sektora prywatnego;
- komplementarności, która określi w szczególności te działania o charakterze regionalnym, których brak w strategiach podstawowych i innych strategiach dziedzinowych, a także uczestnictwo podmiotów w realizacji strategii na zasadzie równości i z uwzględnieniem ich kompetencji,
- innowacyjności, która pozwoli na wprowadzenie nowoczesnych i najlepszych dostępnych rozwiązań organizacyjnych, naukowych, technologicznych i informatycznych,

---

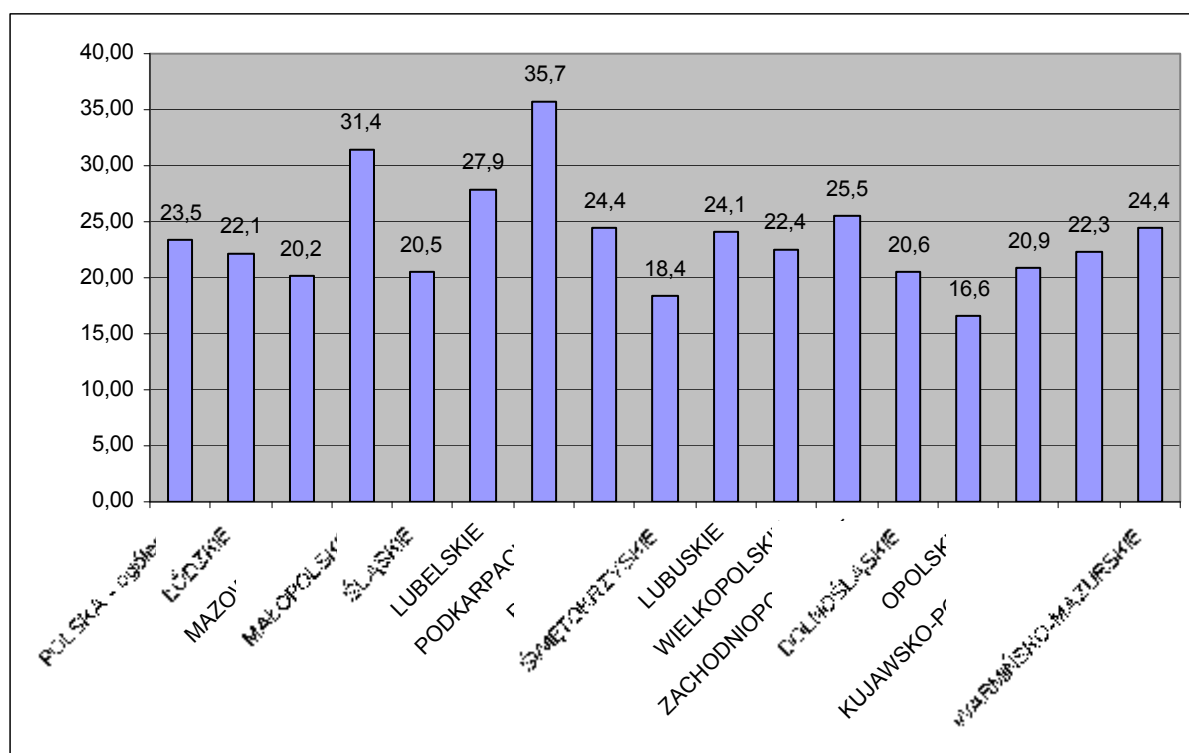
¹ http://www.unic.un.org.pl/rok_sportu/

- otwartości, która pozwoli na modyfikację lub weryfikację strategii w przypadku zmiany uwarunkowań lub nieskuteczności działań, a także uczestnictwo podmiotów w realizacji strategii na zasadzie dobrowolności i porozumienia.

2. Diagnoza stanu sportu w województwie śląskim

Analiza danych dostępnych w Głównym Urzędzie Statystycznym przedstawia województwo śląskie jako obszar o dużej ilości klubów sportowych, w których ćwiczy blisko 100 tys. mieszkańców (jest to trzeci wynik w Polsce po województwach mazowieckim i małopolskim). Na uwagę zasługuje fakt, że w samym podregionie katowickim członkami klubów jest tylko 371 osób mniej niż w klubach całego województwa opolskiego. Podobnie kwestia wygląda z liczbą klubów sportowych mających siedzibę w województwie śląskim – z 1260 klubami województwo również zajmuje trzecie miejsce w kraju. Gorzej sytuacja wygląda, gdy analizie poddaje się liczbę członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (co przedstawia poniższy wykres). W przeliczeniu tym województwo wypada poniżej średniej dla Polski, która wynosi 23,5%.

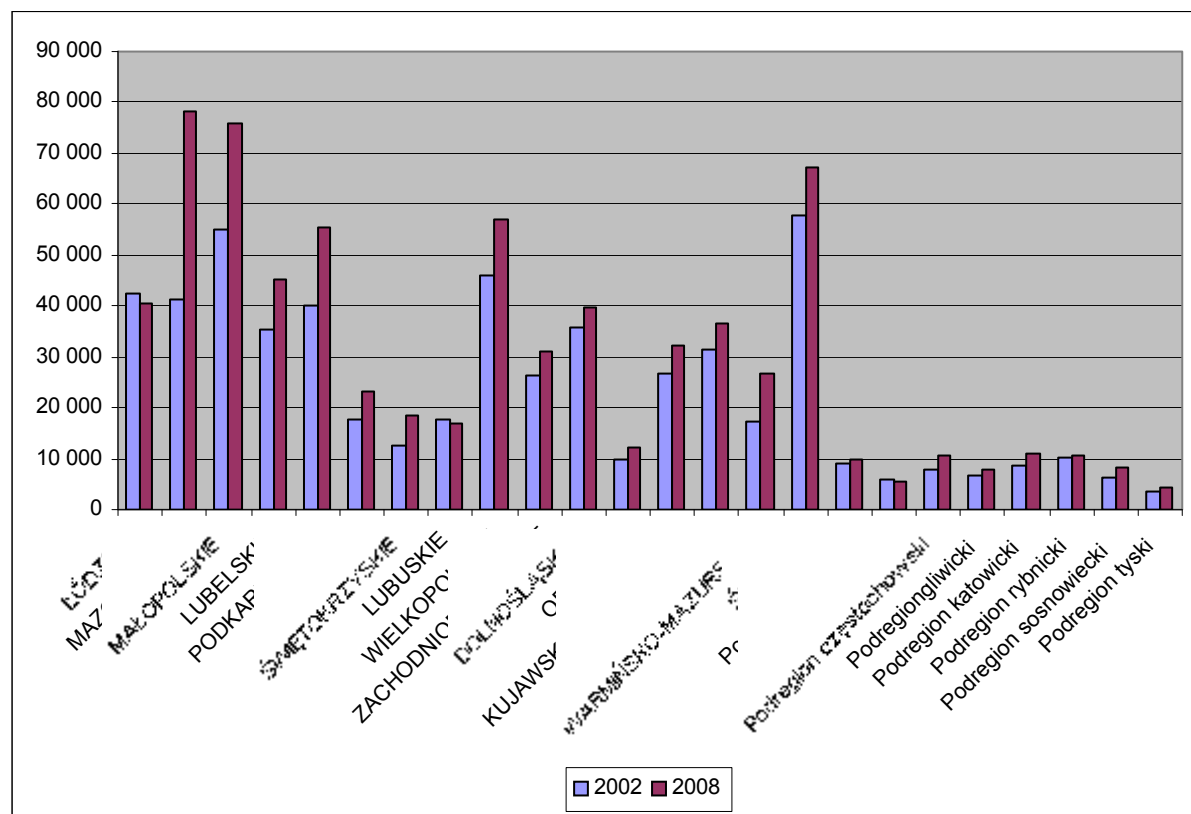
Wykres 1. Członkowie klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kwestii ilości osób poniżej 18 roku życia ćwiczących w klubach sportowych pomiędzy rokiem 2002 a rokiem 2008 w całej Polsce zauważalny jest wzrost o 143,5 tysiąca osób (spadek nastąpił jedynie w województwach lubuskim i łódzkim oraz podregionie bytomskim). Poniższy wykres przedstawia zmianę liczby ćwiczących w poszczególnych województwach oraz podregionach województwa śląskiego w latach 2002 - 2008.

Wykres 2. Osoby ćwiczące w klubach sportowych poniżej 18 roku życia.

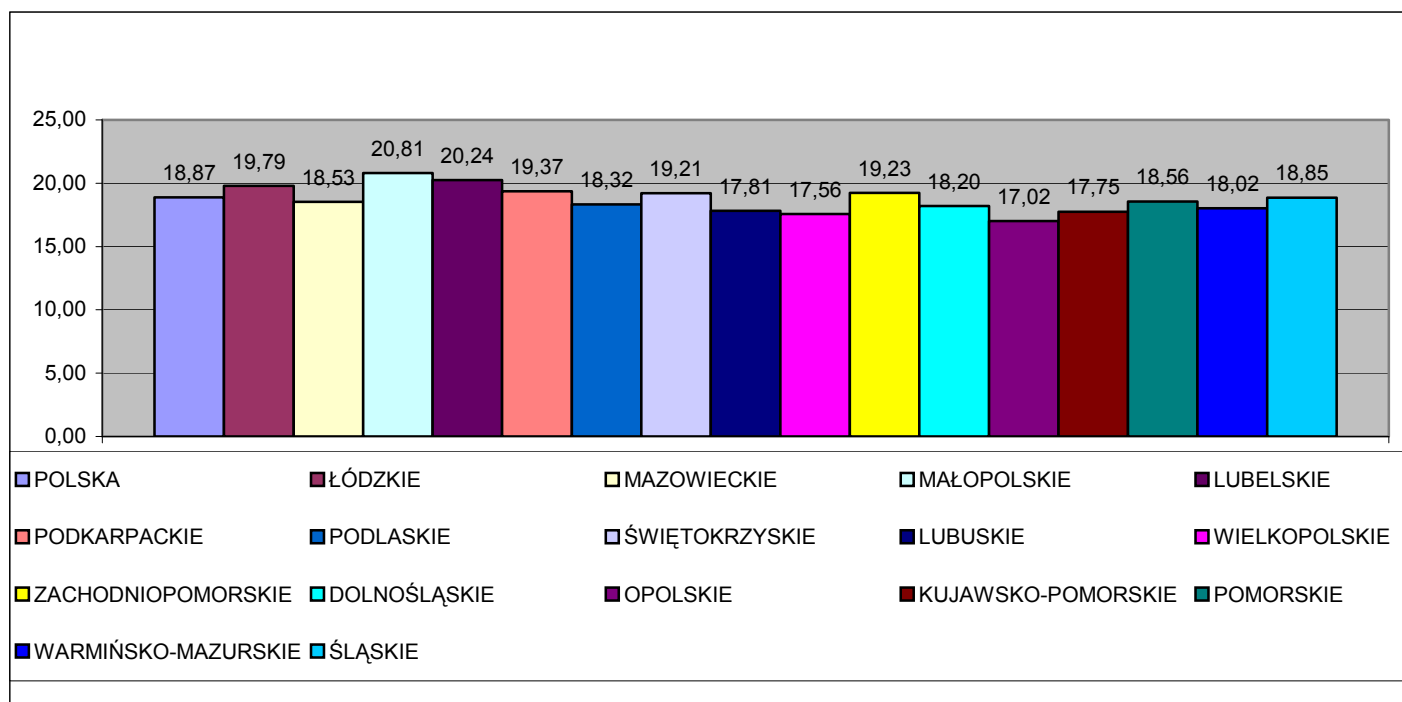
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wzrost liczby ćwiczących wiąże się ze wzrostem ilości osób nadzorujących zajęcia w kraju (trenerzy, instruktorzy sportowi, inne osoby prowadzące zajęcia sportowe). Pomiedzy rokiem 2002 a 2008 w Polsce przybyło prawie 15 tys. takich osób (z czego prawie 1200 w województwie śląskim). Obecnie liczba ta wynosi ponad 47 tys., z czego najwięcej pracuje w województwie mazowieckim – 5600 osób (w samej Warszawie jest to ponad 1100 osób) a kolejnym województwem jest śląskie – 5000 osób.

Analizując liczbę osób ćwiczących przypadających na osoby nadzorujące ćwiczenia obserwuje się zmniejszenie liczby nadzorowanych w latach 2002-2008 o 1,8 osoby przypadającej na osobę nadzorującą. Obecnie na jednego trenera, instruktora lub inną osobę nadzorującą ćwiczenia w kraju przypada 18,87 ćwiczących. W województwie śląskim wartość ta osiąga 18,85, więc nie odbiega w znaczny sposób od średniej krajowej. W poszczególnych podregionach województwa śląskiego sytuacja również nie odbiega znacznie od sytuacji w całym kraju i waha się od 16,67 osób ćwiczących przypadających na osobę nadzorującą w podregionie bielskim do 19,98 osób w podregionie bytomskim.

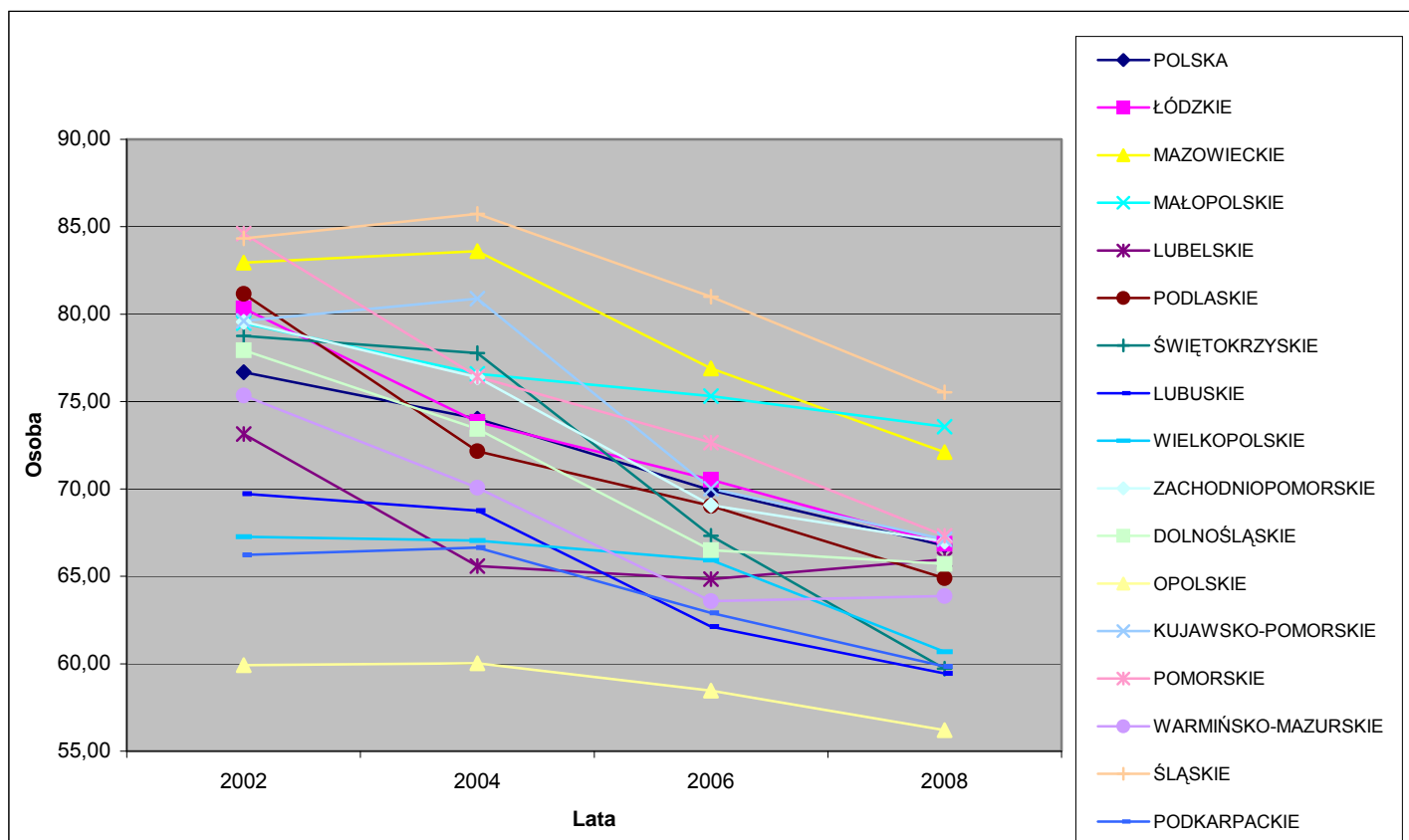
Poniższy wykres przedstawia ilość osób ćwiczących przypadających na osobę nadzorującą w 2008 roku.

Wykres 3. Osoby ćwiczące przypadające na osobę nadzorującą w 2008 roku.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 4. Przeciętna ilość osób ćwiczących przypadająca na klub w latach 2002 - 2008.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mimo znacznego wzrostu liczby klubów pomiędzy 2002 i 2008 rokiem (z 8,8 tys. do 13,4 tys. w Polsce i z 960 do 1300 w województwie) spada przeciętna liczba osób ćwiczących w jednym klubie co przedstawia powyższy wykres. Przeciętnie spadek wyniósł 10 osób na klub (w województwie spadek wyniósł 8,8 osoby). Przeciwną tendencją charakteryzuje się podregion tyski, w tym samym czasie zanotowano wzrost o 1,5 osoby.

Członkami klubów sportowych w Polsce jest prawie milion osób. W województwie śląskim w różnego rodzaju zajęciach udział bierze ponad 100 tysięcy uczestników. Największy odsetek z tej liczby przypada na piłkę nożną (łącznie z halową i plażową) – 39 tys. osób (w Polsce sport ten uprawia ponad 350 tys. osób a województwo śląskie pod względem liczby uprawiających ten sport sklasyfikowane jest na drugim miejscu), jednakże liczba uprawiających piłkę nożną w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców klasyfikuje województwo śląskie w połowie stawki (8,39) i jest niższa niż w całym kraju o 0,87 osoby. Drugą dziedziną sportu najczęściej uprawianą w Polsce i województwie jest piłka siatkowa razem z piłką siatkową plażową (110 tys. w kraju i prawie 10 tys. w województwie śląskim). Natomiast trzecią najczęściej uprawianą dyscypliną sportu w województwie śląskim jest koszykówka – ponad 4 700 osób (4 miejsce w Polsce) wobec ponad 54 tys. osób w skali kraju.

Poniżej znajduje się spis wszystkich sportów uprawianych w województwie śląskim, które zostały sklasyfikowane przez Główny Urząd Statystyczny. Liczba w nawiasie umieszczona za dyscypliną sportu oznacza miejsce województwa w skali kraju pod względem liczby przedstawicieli danej dyscypliny (oznacza się w ten sposób tylko dyscypliny zajmujące jedną z trzech pierwszych pozycji w skali kraju).

Inne dyscypliny sportu uprawiane w województwie:

- Sporty wodne -

Kajakarstwo klasyczne, pływaniarstwo sportowe (1), narciarstwo wodne (2), pływanie (1), skoki do wody (3), wędkarstwo (1), żeglarstwo (łódzie regatowe) (2), żeglarstwo deskowe (letnie).

- Sporty zimowe –

Biathlon zimowy (1), łyżwiarstwo figurowe, łyżwiarstwo szybkie (łącznie z short track), narciarstwo alpejskie (2), narciarstwo klasyczne (2), snowboard (2), sport saneczkowy (3).

- Sporty walki -

Boks (1), judo (3), karate (1), karate tradycyjne, kick-boxing (2), szermierka (1), taekwondo ITF (bez innych odmian taekwondo), taekwondo WTF, zapasy styl klasyczny, zapasy styl wolny.

- Gry zespołowe -

Baseball (1), hokej na lodzie (łącznie z hokejem na łyżworolkach) (1), hokej na trawie (2), piłka ręczna, piłka wodna, rugby, unihokey.

- Pozostałe -

Akrobatyka (łącznie ze skokami na trampolinie), alpinizm (3), badminton (3), bieg na orientację, brydż sportowy (3), gimnastyka artystyczna, gimnastyka sportowa (2), jeździectwo, kolarstwo górskie (3), kolarstwo szosowe, kolarstwo torowe, kręglarstwo (3), kulturystyka i trójbój siłowy (łącznie z fitness) (2), lekka atletyka, łucznictwo, pięciobój nowoczesny (2), podnoszenie ciężarów, sporty lotnicze (łącznie z modelarstwem lotniczym i kosmicznym), sport motorowy (3), strzelectwo sportowe, szachy (1), taniec sportowy, tenis stołowy, tenis, warcaby.

W celu zmierzenia postaw wobec sportu mieszkańców województwa śląskiego przeprowadzone zostało badanie pn. „Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu”. Realizację badania powierzono TNS OBOP, który w dniach 23 listopada - 5 grudnia przeprowadził metodą wywiadów telefonicznych (CATI) badanie na reprezentatywnej grupie 1000 mieszkańców województwa śląskiego.

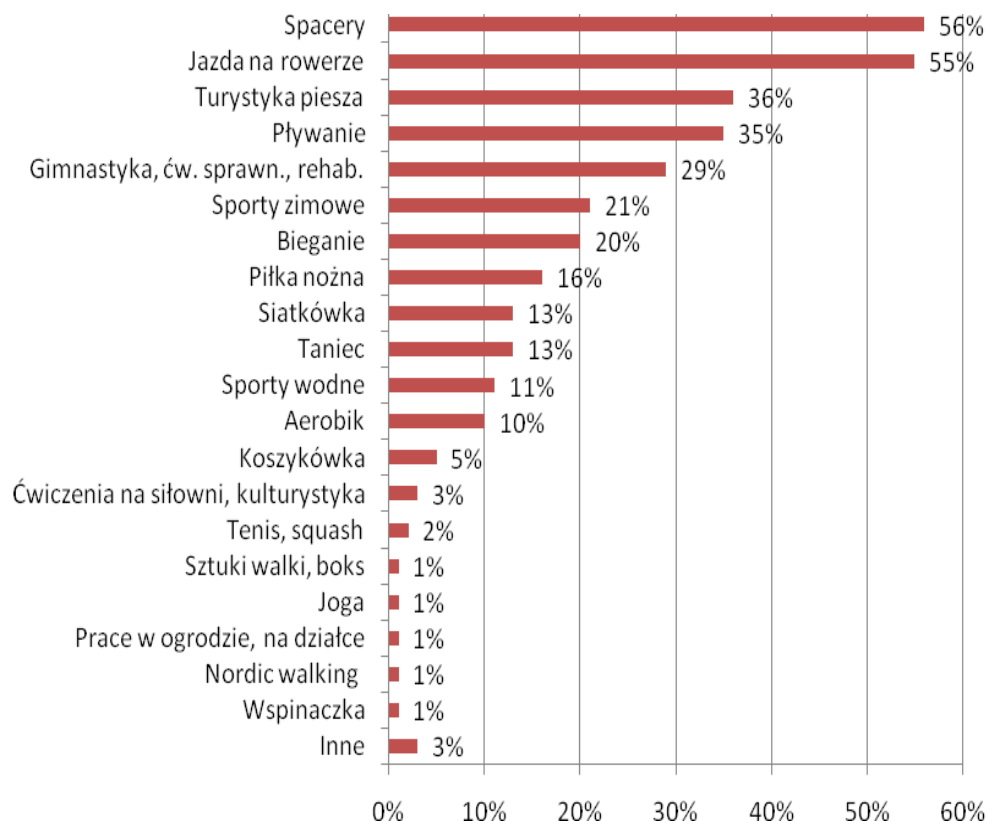
Wyniki pokazały, że aktywność fizyczną podejmuje 85% mieszkańców regionu. Największa liczba mieszkańców województwa podejmuje taką aktywność 1-2 razy tygodniowo (27%), natomiast co piąty mieszkaniec robi to co najmniej 5 razy w tygodniu.

Dla 90% spośród osób wykazujących aktywność fizyczną jest ona formą rekreacji, natomiast profesjonalnie zajmuje się tym 3% mieszkańców regionu.

Czas przeznaczany jednorazowo na aktywność fizyczną wynosi najczęściej ponad godzinę (37% mieszkańców wykazujących aktywność). Niewiele mniejsza część osób aktywnych przeznacza jednorazowo na ćwiczenia 30-60 minut.

Wśród podejmowanych przez mieszkańców województwa form aktywności fizycznej dominują spacer, jazda na rowerze, turystyka piesza oraz pływanie. Do uprawiania sportów ekstremalnych przyznaje się 4% osób podejmujących aktywność fizyczną, a najpopularniejszymi dyscyplinami są w tym przypadku wspinaczka górską oraz jazda na snowboardzie.

Wykres 5. Najczęściej podejmowane formy aktywności fizycznej przez mieszkańców województwa śląskiego.

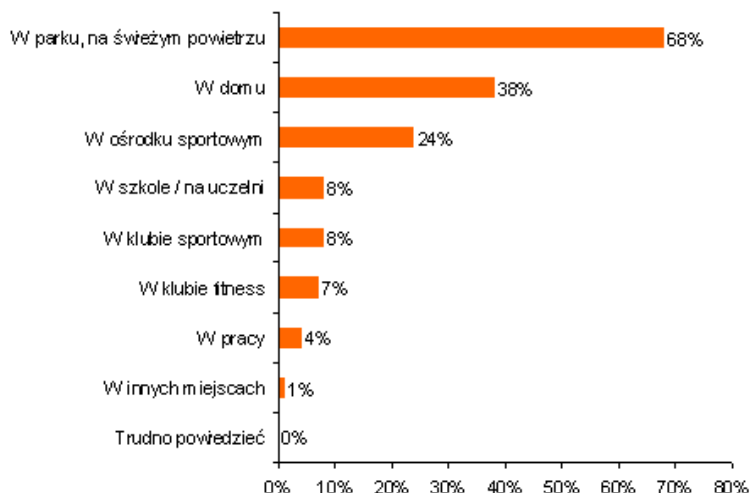

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu. Wyniki badania TNS OBOP dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Najczęściej wymienianym powodem podejmowania aktywności fizycznej wśród mieszkańców regionu jest dbałość o własne zdrowie oraz chęć podtrzymania kondycji fizycznej (odpowiednio dla 52% i 47% mieszkańców województwa śląskiego). Podobnie, jak pokazują badania Eurobarometru, wygląda sytuacja w całej Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Poprawa stanu zdrowia oraz poprawa kondycji fizycznej to również najważniejsze powody podejmowania aktywności fizycznej (jest to istotne odpowiednio dla 61% i 41% obywateli UE oraz 62% i 40% obywateli Polski).

Dwóch na trzech mieszkańców województwa śląskiego, podejmujących aktywność fizyczną robi to na świeżym powietrzu, 38% w domu, a co czwarty w ośrodku sportowym.

Wykres 6. Miejsca, w których mieszkańcy województwa śląskiego najczęściej podejmują aktywność fizyczną/uprawiają sport.

Źródło: Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu. Wyniki badania TNS OBOP dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Wydatki ponoszone przez mieszkańców województwa na uprawianie sportu i aktywności fizycznej są raczej niskie. Co druga osoba w ogóle nie wydaje pieniędzy na te cele, a więcej niż 100 zł miesięcznie wydaje jedynie 9% mieszkańców.

Jako główną barierę dla podejmowania aktywności fizycznej respondenci wymienili brak czasu (co drugi badany). Ponadto co piąty badany wymienił brak odpowiedniej infrastruktury lub brak chęci (lenistwo). Żadnych przeszkód w podejmowaniu aktywności fizycznej nie dostrzegło natomiast 15% badanych.

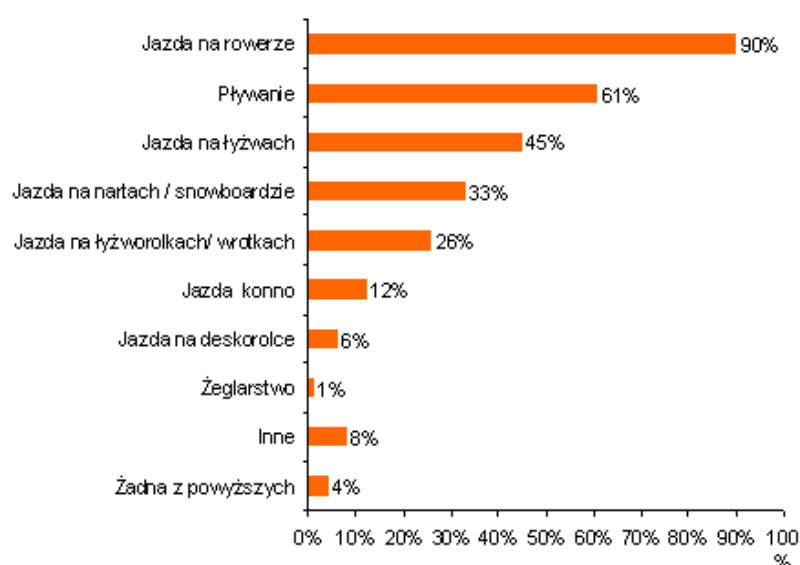
Wykres 7. Bariery w podejmowaniu aktywności fizycznej/uprawianiu sportu wg mieszkańców województwa śląskiego.

Źródło: Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu. Wyniki badania TNS OBOP dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Brak czasu również stanowi najistotniejszą przeszkodę w podejmowaniu aktywności fizycznej zarówno dla obywateli Unii Europejskiej, jak i Polski (odpowiednio dla 45% i 46% mieszkańców). Brak infrastruktury nie stanowi już jednak takiego problemu, a jako barierę wymieniło go tylko 3% obywateli UE i 8% mieszkańców Polski. Brak chęci stanowi problem dla 8% obywateli UE i dla zaledwie 3% Polaków. Własną sprawność fizyczną jako bardzo dobrą lub dobrą oceniło łącznie 54% spośród badanych mieszkańców województwa, natomiast 37% oceniło ją jako przeciętną. Wśród posiadanych umiejętności 90% respondentów wymieniło zdolność jazdy na rowerze. Pływać potrafi 61% mieszkańców regionu, 45% potrafi jeździć na łyżwach, a co trzeci potrafi jeździć na nartach lub na snowboardzie.

Wykres 8. Umiejętności posiadane przez mieszkańców województwa śląskiego.

Źródło: Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu. Wyniki badania TNS OBOP dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

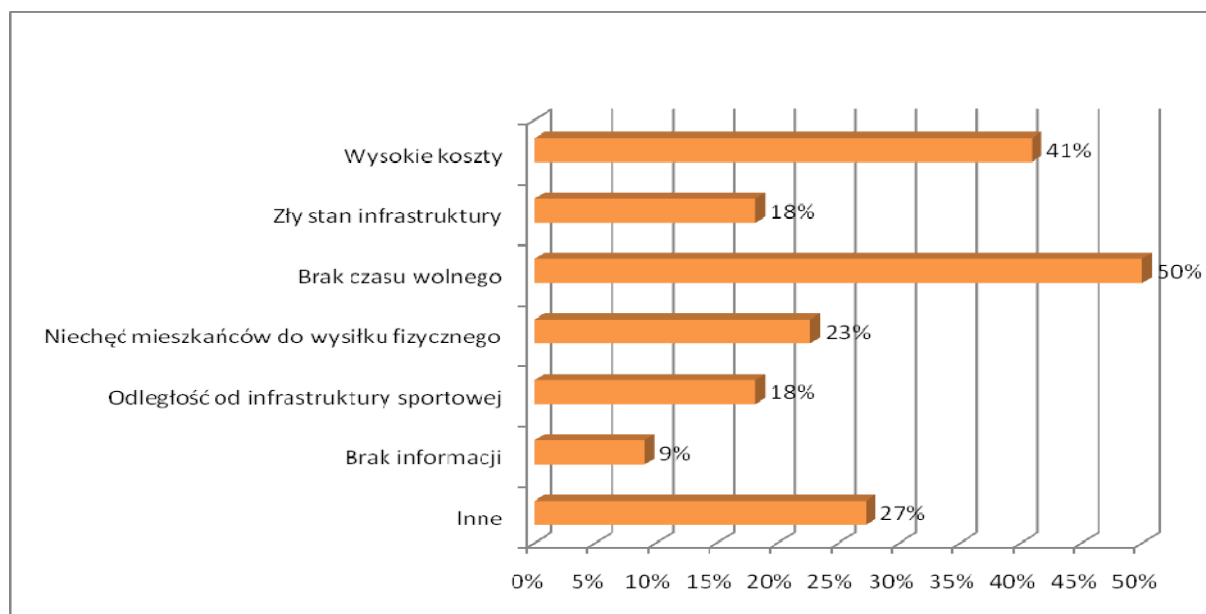
Stan infrastruktury sportowej w województwie śląskim w oczach respondentów został oceniony przeciętnie (takiej odpowiedzi udzieliło 39% badanych), 35% respondentów oceniło infrastrukturę jako dobrą lub bardzo dobrą, a 24% jako złą lub bardzo złą. Mimo takiej oceny stanu obiektów sportowo-rekreacyjnych w województwie, dwie trzecie mieszkańców stwierdziło, że województwo śląskie dysponuje odpowiednią bazą sportową do organizacji dużych imprez sportowych. Jako najbardziej rozpoznawalne obiekty odpowiednie do organizacji takich wydarzeń respondenci wymienili Stadion Śląsk (56%) oraz katowicki Spodek (45%).

Mieszkańcy województwa śląskiego przeciętnie oceniają działania lokalnych władz podejmowane na rzecz obywateli w dziedzinie aktywności fizycznej/sportu. Ze stwierdzeniem, że władze nie robią wystarczająco dużo w tej kwestii zgodziło się w sumie 48% mieszkańców, a przeciwnego zdania było 45%. Nieco lepiej mieszkańcy ocenili lokalne kluby i ośrodki sportowe (według 58% respondentów oferują one wiele możliwości podejmowania aktywności fizycznej/uprawiania sportu) oraz możliwości oferowane w sferze aktywności fizycznej/sportu w ich miejscu zamieszkania (według 60% badanych jest wiele

takich możliwości). Władze lokalne lepiej są oceniane przez obywateli UE, gdyż z twierdzeniem, że nie robią wystarczająco dużo w kwestii aktywności fizycznej mieszkańców, zgadza się tylko 35% mieszkańców, a 54% jest przeciwnego zdania. Mieszkańcy Polski mają natomiast gorsze zdanie o władzach lokalnych od mieszkańców województwa śląskiego. 52% z nich uważa, że władze nie są wystarczająco aktywne w tej kwestii, a przeciwnie myśli jedynie 30%. Ocena lokalnych klubów i ośrodków sportowych oraz możliwości oferowanych w sferze aktywności fizycznej/sportu w miejscu zamieszkania jest w przypadku mieszkańców Polski podobna jak w województwie śląskim (odpowiednio 46% i 60% ocen pozytywnych). Obywatele UE wystawili w tym przypadku bardziej pozytywne opinie, odpowiednio 71% i 75%.

Kolejnym krokiem w procesie diagnozowania zjawiska sportu w regionie było przeprowadzenie badania ankietowego wśród przedstawicieli samorządu powiatowego mającego siedzibę na terenie województwa śląskiego. Celem tego badania był pomiar postaw ankietowanych wobec uwarunkowań sportu. Wszyscy z przebadanych reprezentantów deklarowali wyraźne zainteresowanie samorządów sportem (36% ankietowanych uznało za ważne dla powiatu wspieranie aktywności fizycznej mieszkańców, a 64% za bardzo ważne). Większość respondentów oceniła także wysoko stan oraz dostępność infrastruktury sportowej na terenie powiatu. Stan infrastruktury jako dobry bądź bardzo dobry oceniło 64%, jako przeciętny 33%, a jako zły tylko 3% respondentów. W przypadku dostępności infrastruktury jako dobrą bądź bardzo dobrą określiło ją blisko 80% badanych. Pozostali wskazali na przeciętną dostępność, poza jedną osobą, która oceniła ją jako złą. Pracownicy samorządów powiatowych charakteryzując społeczność lokalną w większości oceniali jej aktywność fizyczną dobrze (53%) bądź przeciętnie (42%). Blisko 90% badanych odpowiedziało, że mieszkańcy chętnie i często korzystają z możliwości uprawiania sportu w powiecie, a infrastruktura sportowa jest najczęściej wykorzystywana w ich powiecie do uprawiania sportu przez mieszkańców powiatu w sposób zorganizowany (w pięciostopniowej skali gdzie 1 oznacza brak wykorzystania infrastruktury w danym celu blisko 70% postawiło ocenę 4 lub 5). Następny w kolejności wskazywany cel używania bazy sportowej to niezorganizowana i swobodna rekreacja (blisko 50% ocen 4 lub 5). Najrzadziej baza sportowa wykorzystywana jest w celu sportu zawodowego (46% respondentów postawiło ocenę 4 i 5, ale jednocześnie 1/3 wskazała 1 lub 2). Ponad 60% badanych wskazuje na istnienie barier w wykorzystaniu infrastruktury sportowej. Jako główne wymienia się tu brak czasu wolnego (50%) i wysokie koszty użytkowania (41%).

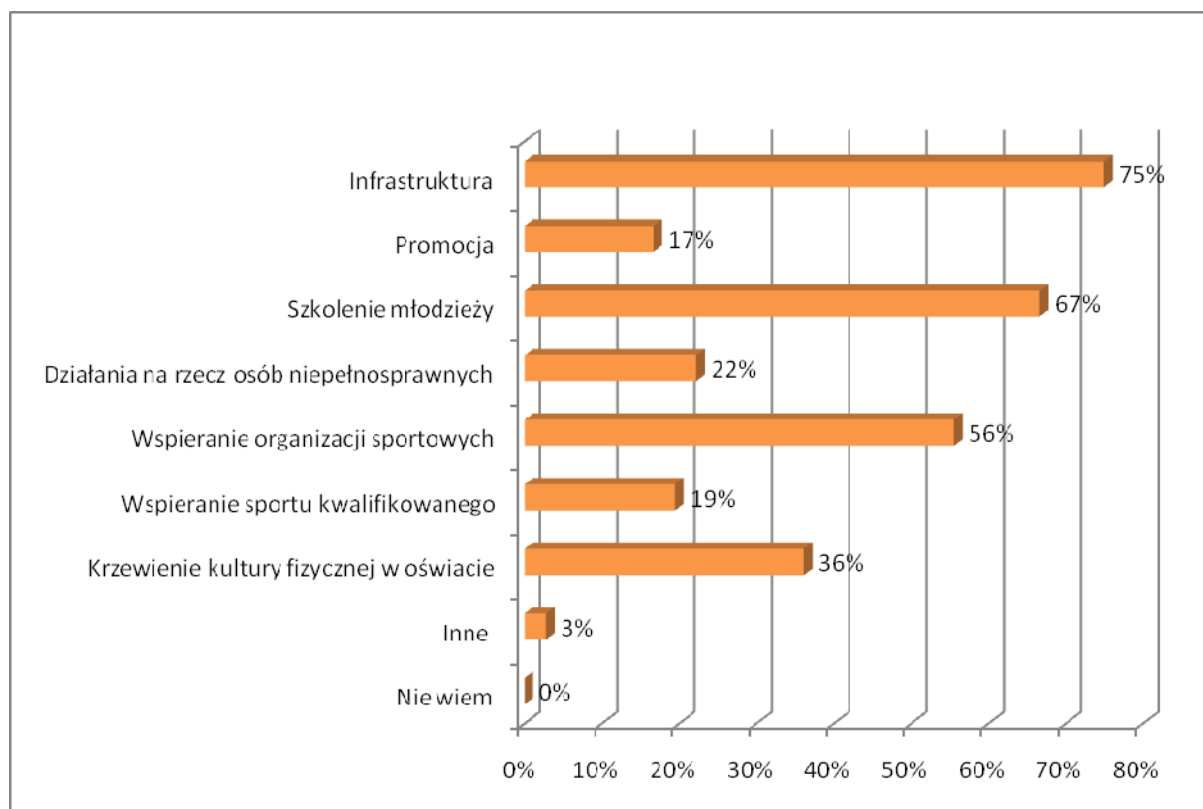
Wykres 9. Istniejące bariery w wykorzystywaniu infrastruktury sportowej przez mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

27% respondentów wskazało inne bariery, wśród których najczęściej pojawiały się: niedostosowanie bazy sportowej do osób niepełnosprawnych, zbyt duże obciążenie zorganizowanymi zajęciami sportowymi dla młodzieży uniemożliwiającymi korzystanie przez innych mieszkańców powiatu oraz w głównej mierze niewystarczającą ilość obiektów. Ankietowani oceniali także działalność organizacji sportowych na terenie powiatu. W większości przypadków uznano ją za dobrą (58%), a ponad 40% określiło ją jako przeciętną. W ankiecie pojawiły się również pytania o obszary i dyscypliny sportu, które należałoby rozwijać. W pierwszym przypadku najczęściej wskazywano na infrastrukturę (75%), szkolenie młodzieży (67%) oraz wspieranie organizacji sportowych (56%). W zakresie dyscyplin sportowych największą popularnością cieszyły się jazda na rowerze (53%), pływanie i siatkówka (po 36%), bieganie (31%) oraz piłka nożna (28%). W przypadku wyników, które nie sumują się do 100% można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 10. Wskazane obszary sportu, które należy rozwijać wg przedstawicieli samorządów powiatowych

Źródło: Opracowanie własne

3. Instrumenty rozwoju sportu

Sport jako zjawisko społeczno-ekonomiczne może rozwijać się dzięki specyficznym czynnikom, które otrzymały nazwę instrumentów rozwoju sportu. Instrumenty te mają charakter materialny (zapewnianie odpowiednich środków technicznych do uprawiania sportu) jak i niematerialny (zapewnienie wzorów postępowania w działalności sportowej oraz szczególnej wiedzy i umiejętności koniecznych dla rozwoju sportowej aktywności). Wzmacniając każdy z tych czynników wpływa się na zakres i zasięg oddziaływania sportu na regionalną społeczność. Wyróżniono cztery kategorie instrumentów rozwoju sportu:

- Baza sportowa;
- Kadry sportu;
- Instytucje sportowe;
- Usługi wsparcia i bezpieczeństwa sportu

Baza sportowa

Jednym z ważniejszych instrumentów rozwoju sportu oraz wzrostu aktywności ruchowej jest dobra baza sportowo-rekreacyjna. Bez tej bazy nie jest możliwy pełen sukces sportowy

i upowszechnienie sportu. Aby umożliwić społeczeństwu województwa śląskiego uprawianie sportu i aktywności fizycznej ważny jest dostęp do dobrej jakości infrastruktury sportowej (dostęp niezależnie od wieku, płci, stopnia sprawności fizycznej i statusu materialnego). Obiekty sportowe powinny być równomiernie ulokowane na terenie województwa umożliwiając dostępność i efektywność ich wykorzystania każdej zainteresowanej osobie bez względu czy celem jest uprawianie sportu kwalifikowanego czy masowego.

Województwo posiada stosunkowo rozbudowaną infrastrukturę w stosunku do potrzeb w sferze sportu. Mimo to powinno się stworzyć dogodne warunki prywatnym inwestorom, którzy są zainteresowani budową i uruchomieniem komercyjnych obiektów służących rekreacji lub odnowie biologicznej. Tworzenie nowej bazy sportowej przyczynia się również do wzrostu gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy oraz wpływa pozytywnie na atrakcyjność turystyczną regionu.

Większy nacisk powinno się położyć na budowę ogólnodostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, place zabaw, ścieżki zdrowia) jak najbliżej mieszkańców (w miarę możliwości już na osiedlach) – im większa dostępność oraz im bliżej mieszkańcy (a zwłaszcza dzieci i młodzież) mają do danego obiektu tym chętniej korzystają z jego usług i zwiększają swoją aktywność ruchową.

Przeprowadzone badanie² wskazało, że większość obywateli Województwa Śląskiego preferuje ćwiczenia na świeżym powietrzu od ćwiczeń wewnątrz obiektów sportowo-rekreacyjnych i na rozwój tego rodzaju bazy należy położyć większy nacisk.

Aby mieszkańcy województwa chętniej korzystali z bazy sportowej należy wszystkim klubom, stowarzyszeniom kultury fizycznej oraz pozostałym zainteresowanym mieszkańcom udostępniać w miarę możliwości nieodpłatnie w czasie dla nich korzystnym (szczególnie w czasie wolnym od pracy i zajęć szkolnych) wszystkie obiekty sportowo-rekreacyjne znajdujące się na terenie województwa.

W kwestii dostępności i dostosowywania infrastruktury sportowej dla osób niepełnosprawnych szeroko wypowiada się Komisja Europejska, która zwraca uwagę na fakt, że nie tylko państwa członkowskie, ale też władze lokalne powinny zapewnić dostępność infrastruktury sportowej dla osób niepełnosprawnych (zwłaszcza dla niepełnosprawnych uczniów).

Kadry sportu

W każdym działaniu społecznym istotną rolę odgrywają ludzie, którzy decydują się na daną aktywność. Tak też w przypadku sportu jednostki i ich kompetencje, postawy i wartości stanowią kluczowy czynnik w rozwoju tej dziedziny życia społecznego. Kategoria kadry sportu zawiera w sobie cztery rodzaje uczestników życia sportowego:

- Zawodnicy – osoby uczestniczące w rywalizacji sportowej w sposób aktywny i bezpośredni;

---

² Badanie pn. „Postawy społeczne mieszkańców województwa śląskiego wobec aktywności fizycznej i sportu” przeprowadzone zostało przez TNS OBOP dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w listopadzie i grudniu 2010 r.

- Trenerzy, instruktorzy i animatorzy sportowi – osoby szkolące zawodników i osoby uprawiające sport rekreacyjnie bądź w ramach rehabilitacji;
- Menedżerowie sportowi – osoby zarządzające instytucjami sportowymi;
- Nauczyciele wychowania fizycznego – osoby uczące wychowania fizycznego w systemie oświaty.

Celem zawodników jest udział w zawodach sportowych i osiąganie wysokich wyników w trenowanych dyscyplinach. Rozróżnia się dwa rodzaje uprawiania przez nich sportu: amatorski i profesjonalny. W pierwszym przypadku zawodnik uprawia sport wyczynowo, biorąc udział w zawodach sportowych i mając na celu uzyskanie maksymalnych osiągnięć. Jednakże tym co odróżnia go od zawodnika profesjonalnego jest to, że uprawia swoją dyscyplinę sportu nie zważając na wymiar finansowy. Sport nie stanowi dla niego źródła utrzymania. Z kolei celem działań trenerów, instruktorów i animatorów sportowych jest szkolenie w dyscyplinach sportowych osób ukierunkowanych na rekreację bądź rehabilitację oraz przygotowanie zawodników do udziału w zawodach i osiągnięcia przez nich maksymalnych wyników. Zgodnie z ustawą o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r. ustalono trzy klasy trenerów: trener klasy drugiej, trener klasy pierwszej oraz trener klasy mistrzowskiej. Ustawa określiła także szczegółowo kwalifikacje trenerów i instruktorów sportu i zastrzegła dla nich możliwość szkoleń w klubach sportowych uczestniczących we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy. Natomiast zadaniem menedżerów sportowych jest zarządzanie instytucjami sportowymi, które pełnią rolę organizatora szkoleń oraz zawodów sportowych. Ostatnią wymienioną kategorię uczestników życia sportowego stanowią nauczyciele wychowania fizycznego mający na celu wykształcenie wśród podopiecznych nawyku aktywności fizycznej poprzez prowadzenie zajęć podczas całego toku nauczania.

Wymienieni powyżej przedstawiciele środowiska sportowego są głównymi aktorami na sportowej arenie. Są odpowiedzialni za trwanie i rozwój „świata” sportu w systemie społecznym. Wszystkie te elementy oddziałują na siebie wzajemnie bezpośrednio z wyjątkiem kategorii nauczycieli wychowania fizycznego (ich wpływ na działalność pozostałych trzech kategorii jest pośredni poprzez kształcenie dzieci i młodzieży). Poza podtrzymywaniem rozwoju istotną funkcją kadr sportu jest ich oddziaływanie na społeczeństwo. Wykształcają oni na każdym etapie ludzkiego bytu nawyki aktywności fizycznej i umiejętności w tej dziedzinie co przyczynia się do utrzymania przez ludzi dobrostanu psychicznego i fizycznego. W okresach dzieciństwa i wieku młodzieńczego kluczowe role w procesie uczenia się form aktywności fizycznej odgrywają nauczyciele wychowania fizycznego. W następnych latach życia te funkcje przejmują trenerzy, instruktorzy i animatorzy sportowi. Istotne znaczenie dla promocji sportu i aktywności fizycznej od dzieciństwa do starości mają zawodnicy i ich osiągnięcia. Podstawy zaś realizacji wymienionych funkcji realizują menedżerowie sportowi zapewniając organizację instytucji tworzących warunki dla uprawiania sportu.

Instytucje sportu

Wspomniane wcześniej kadry sportu funkcjonują w ramach instytucji sportowych. Zorganizowanie działalności sportowej wymagało powołania różnego typu instytucji. W ustawie o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r. wyszczególniono kilka rodzajów podmiotów, których zadaniem jest umożliwienie społeczeństwu uczestniczenia w „życiu sportowym” tak w sposób bierny jak i czynny. Najważniejszą jednostkę stanowi klub sportowy, który stwarza warunki materialne do trenowania sportu. Można wyróżnić trzy rodzaje klubów sportowych:

- uczniowski klub sportowy, który jak sama nazwa wskazuje ma za zadanie w głównej mierze szkolić uczniów (poza nimi do członkostwa predestynowani są rodzice i nauczyciele);
- klub sportowy w formie stowarzyszenia, które nie prowadzi działalności gospodarczej;
- klub sportowy w formie stowarzyszenia, które prowadzi działalność gospodarczą;
- klub sportowy w formie spółki handlowej.

W celu wzmocnienia rywalizacji w danej dyscyplinie sportowej kluby wzajemnie konkurują opierając się na regułach ustalonych przez związek sportowy, który stanowi wyższy szczebel organizacji. Związki powstają w poszczególnych dyscyplinach poprzez zawiązanie stowarzyszeń zgodnie z prawem polskim przez minimum trzy kluby sportowe. Instytucje tego typu zwiększają zasięg terytorialny i liczbę zawodników biorących udział w rywalizacji sportowej. Administracja publiczna na szczeblu centralnym nadaje uprawnienia związkom sportowym do organizacji zawodów o randze krajowej i uczestnictwa w formie reprezentacji państwa w zawodach o zasięgu międzynarodowym. Ma to miejsce poprzez uzyskanie statusu polskiego związku sportowego. Poza tego rodzaju związkami prawo do tego ma tylko Polski Komitet Olimpijski zajmujący się koordynacją udziału reprezentacji kraju w Igrzyskach Olimpijskich oraz Polski Komitet Paraolimpijski analogicznie w sprawie Igrzysk Paraolimpijskich. Związki i kluby sportowe odgrywają główną rolę w obszarze sportu. Tworzą i stoją na straży zasad poszczególnych dyscyplin sportu, są odpowiedzialne za organizację najważniejszych zawodów i imprez sportowych i w największym stopniu za szkolenie zawodników oraz dbanie o kwalifikacje trenerów. Ich rola w kształtowaniu wzorców aktywności fizycznej jest niepodważalna. Jednakże nie są jedynymi podmiotami, których rolą jest kształtowanie nawyków aktywności fizycznej wśród społeczeństwa. W przypadku propagowania i organizacji zajęć sportowych duże znaczenie ma kategoria stowarzyszeń i fundacji o charakterze sportowym, ale nie posiadającym statusu klubu sportowego. Drugim istotnym elementem jest system szkolnictwa sportowego, który można podzielić na cztery grupy:

- szkoły z klasami sportowymi;
- szkoły sportowe;

- szkoły mistrzostwa sportowego;
- akademie wychowania fizycznego.

Zapewniają one dzieciom i młodzieży edukację na wszystkich szczeblach kształcenia połączoną z treningiem sportowym umożliwiającym kontynuowanie kariery w formie profesjonalnego zawodnika, szkoleniowca bądź menedżera.

Usługi wsparcia i bezpieczeństwa sportu

Istotne znaczenie dla zwiększenia aktywności fizycznej obywateli i rozwój sportu ma problematyka bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo w sporcie może być z jednej strony rozumiane jako zapewnienie możliwości komfortowego uczestnictwa w wydarzeniach sportowych, zarówno dla startujących w określonych zawodach sportowców, jak i dla uczestniczących w tych wydarzeniach kibiców, a także postronnych obywateli, którzy mogą znaleźć się w pobliżu miejsc, w których odbywają się powyższe wydarzenia. Z drugiej zaś strony bezpieczeństwo to odpowiednie warunki do uprawiania sportu czy też aktywności fizycznej, pozwalające zminimalizować ryzyko różnorodnych urazów, kontuzji itp.

Celem zapewnienia bezpiecznego przebiegu różnego rodzaju wydarzeń sportowych konieczne jest więc odpowiednie przygotowanie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo tj. policji, pogotowia, straży pożarnej, służby ochrony itp. Chodzi tutaj zarówno o techniczne wyposażenie ww. służb w odpowiedniej jakości sprzęt, ale także przygotowanie osób wchodzących w skład tych służb do pełnienia swoich obowiązków (wykształcenie, szkolenia, w tym treningi, przygotowujące do sytuacji stresowych i niebezpiecznych oraz uczące odpowiedniego reagowania).

Dla zapewnienia bezpieczeństwa istotne znaczenie ma edukacja od najwcześniejszych lat życia, celem wykształcenia odpowiednich norm postępowania i wartości wśród ludności. Takie działania powinny prewencyjnie wpływać na poprawę bezpieczeństwa publicznego, w tym związanego ze sportem i aktywnością fizyczną, zgodnie z zasadą, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”.

Inną kwestią wpływającą na bezpieczeństwo w sporcie jest prawo, które powinno sprzyjać skutecznemu zapewnieniu porządku. Dobre prawo działające prewencyjnie na potencjalne zagrożenia, jak również umożliwiające skuteczną interwencję w przypadkach naruszenia porządku to jeden z czynników mogących przyciągać ludzi do sportu i aktywności fizycznej. Rolą władz samorządowych winno być więc dążenie do takich zmian w prawie, które by pozytywnie oddziaływały na kwestię bezpieczeństwa w sporcie.

Bezpieczeństwo w sporcie to także bezpieczeństwo samych sportowców i innych osób podejmujących aktywność fizyczną w związku z tą właśnie aktywnością. Dla bezpiecznego uprawiania sportu i aktywności fizycznej niezbędne są nowoczesne i bezpieczne obiekty, spełniające wszelkie normy i standardy bezpieczeństwa. Ponadto wszelkie urządzenia, odzież wykorzystywane w sporcie również powinny spełniać odpowiednie normy. Wszystko to powinno stworzyć możliwie najbezpieczniejsze warunki do uprawiania sportu i podejmowania aktywności fizycznej. Nie da się oczywiście całkowicie wyeliminować pewnych zdarzeń losowych, w wyniku których może dochodzić do różnorodnych kontuzji

i dlatego konieczne jest również zapewnienie pełnej dostępności do odpowiedniej jakości służb medycznych i ratowniczych, czy też zajmujących się rehabilitacją.

Oprócz bezpieczeństwa w sporcie, ważne są też usługi wsparcia sportu. Szczęólnego znaczenia nabiera tutaj szkolenie kadr, których zadaniem jest prowadzenie zajęć sportowych, treningów w klubach sportowych, szkołach, innych ośrodkach sportowych. Istotne jest także stworzenie bazy obiektów sportowych z informacją o dostępności poszczególnych obiektów. Szczęólnie ważną kwestią jest odpowiednie zarządzanie obiektami sportowymi, tak aby zapewnić ich możliwie najszerszy dostęp dla mieszkańców, przy jednoczesnym optymalnym ich wykorzystaniu.

Ważnym zagadnieniem jest dążenie do zapewnienia optymalnych warunków dla wsparcia sportu ze strony biznesu, celem uzyskania środków finansowych bez których dynamiczny rozwój nie będzie możliwy.

4. Funkcje sportu

Sport we współczesnym świecie rozszerzył zakres swojego oddziaływania. Wciąż w dużym stopniu jest on okazją do zabawy i rywalizacji, nadal stanowi wielki wkład w poprawę ludzkiego zdrowia i samopoczucia oraz wzmacniania jakości kontaktów międzyludzkich. Jednakże wraz z rozwojem jego instytucjonalizacji zaczął pełnić funkcje ekonomiczne, zapewnia zyski finansowe oraz korzyści dla wizerunku klubu sportowego, miasta czy regionu. Wyszczególniono cztery kategorie funkcji jaką pełni sport:

- Promocja regionu;
- Gospodarka;
- Społeczeństwo obywatelskie;
- Zdrowie

Promocja regionu

Sport oprócz oczywistej roli, jaką jest utrzymanie odpowiedniego poziomu sprawności fizycznej i poprawa stanu zdrowia mieszkańców, pełni także inne istotne funkcje. Jedną z nich jest funkcja promocyjna. Wizerunek w obecnych czasach jest istotną wartością zarówno dla podmiotów gospodarczych, jak i dla regionów. Właściwe postrzeganie regionu na zewnątrz, tak przez zwykłych mieszkańców, jak i przez różnego rodzaju organizacje, podmioty gospodarcze, jest jednym z ważnych czynników pozwalających przyciągnąć turystów z jednej, a inwestorów z drugiej strony.

O promocyjnej roli sportu decydują w głównej mierze znane postaci sportowych aren. Wzmacniając zainteresowanie regionem, z którego pochodzą, wzmagają zainteresowanie określoną dyscypliną sportu, zarówno wśród swoich potencjalnych następców, jak również wśród ewentualnych sponsorów, dzięki czemu łatwiejsze staje się szkolenie owych następców. Większe zainteresowanie sportem wśród młodzieży, a z drugiej strony większe

możliwości finansowania sportu winny przekładać się w przyszłości na pojawienie się talentów – potencjalnych gwiazd, a w rezultacie wzrost potencjału promocyjnego sportu.

Innym istotnym elementem wpływającym na promocję poprzez sport są obiekty sportowe klasy światowej. Takie obiekty jak Stadion Śląski w Chorzowie, czy hala „Spodek” w Katowicach zarówno w kraju jak i w świecie znane są z organizacji imprez wysokiej rangi, gromadzących liczną widownię. Obiekty sportowe mogą gościć nie tylko imprezy strictly sportowe, ale także różnego rodzaju wydarzenia kulturalne. Wydarzenia takie dają możliwość szerokiej prezentacji regionu, jego walorów, potencjału organizacyjnego.

Ponadto obiekty sportowe same w sobie mogą stanowić atrakcję turystyczną. Sport, wydarzenia sportowe, dobra infrastruktura sportowa to elementy wpływające na wizerunek regionu.

Promocja i budowanie wizerunku regionu poprzez sport może być również skuteczne w odniesieniu do inwestorów, podmiotów gospodarczych. Oblicze regionu wielkich wydarzeń, z interesującą ofertą spędzania wolnego czasu jest w obecnych czasach czynnikiem mogącym mieć przeważający wpływ na decyzje lokalizacji kapitału i działalności wielkich korporacji.

Wielkie wydarzenia sportowe i wybitni zawodnicy spotykają się także z zainteresowaniem potencjalnych sponsorów, a wzajemna współpraca powinna skutkować obopólnymi korzyściami (środowisko sportowe zyskuje źródło finansowania, a sponsor może budować pozycję marki poprzez sport).

Przyciągnięcie inwestorów i turystów wymaga czegoś więcej niż tylko stworzenie dla nich interesującej oferty inwestycyjnej lub turystycznej. Olbrzymią rolę odgrywa w tym celu promocja, a promocja poprzez sport, wybitnych sportowców, nowoczesne obiekty i wielkie wydarzenia sportowe może być bardzo skuteczna.

Gospodarka

Wśród funkcji jakie pełni sport nie sposób pominąć funkcji gospodarczej. Sport w obecnych czasach nie powinien być traktowany tylko przez pryzmat rywalizacji zawodowych sportowców oraz jako sposób na utrzymanie kondycji fizycznej i spędzenie wolnego czasu. Obecnie dostrzec należy dużą rolę jaką sport odgrywa w gospodarce.

Rola jaką sport pełni w gospodarce, jego wpływ na wzrost gospodarczy jest jednak trudna do jednoznacznej oceny z uwagi na brak konkretnych statystycznych danych i wskaźników obrazujących te procesy. Nie jest łatwo jednoznacznie ocenić skalę dochodów generowanych dzięki sportowi oraz jego wpływu na wzrost i rozwój gospodarczy.

Sport, szczególnie ten zawodowy, i to co z nim powiązane stanowi olbrzymi rynek. Z jednej strony uprawianie sportu, zarówno zawodowego, jak i amatorskiego, wymaga odpowiedniej specjalistycznej odzieży, przyrządów i akcesoriów. Tutaj pojawia się szansa dla producentów takiego sprzętu, jak również jego dystrybutorów.

Z drugiej strony do uprawiania sportu potrzebne są odpowiednie obiekty, których budowa może wiązać się z ożywieniem w branży budowlanej. Ponadto każdy obiekt wysokiej klasy winien być odpowiednio zarządzany, aby w miarę możliwości przynosił dochody.

Znaczenie sportu dla gospodarki wiąże się także z jego funkcją promocyjną. Kreowanie wizerunku regionu poprzez wielkie wydarzenia sportowe oraz dzięki ikonom sportu

wywodzącym się z regionu pociąga za sobą konsekwencje w postaci tworzącego się w ten sposób pozytywnego obrazu regionu na zewnątrz, co ułatwia przyciąganie różnego rodzaju inwestycji i działalności gospodarczej, a w efekcie wzrost dochodów.

Istniejące obiekty mogą być wykorzystywane nie tylko w celach sportowych, ale także do organizacji różnych imprez np. kulturalnych bądź naukowych. Wydarzenia rangi krajowej, lub nawet międzynarodowej dają szansę oprócz doraźnego zysku związanego z jego organizacją, także na budowę dobrego wizerunku regionu, wpływającego na jego atrakcyjność. Region atrakcyjny to region o większym potencjale rozwojowym, stwarzającym szansę szybszego i większego wzrostu i rozwoju gospodarczego.

Organizacja różnorodnych imprez (np. koncerty, różnorodne targi i inne), nie tylko sportowych, na obiektach takich jak stadiony, hale sportowe itp. jest więc czynnikiem potencjalnie wpływającym na stan gospodarki regionu poprzez jego promocję.

Ponadto popularność sportowców, a także wysokiej rangi imprez kreuje popyt na różnorodne pamiątki sportowe, gadżety dla kibiców, a także zapotrzebowanie na sprzęt sportowy jako efekt zwiększonego zainteresowania uprawianiem sportu i aktywności fizycznej przez mieszkańców. Organizacja imprez wysokiej rangi niesie ze sobą także konieczność zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc noclegowych, zarówno dla głównych aktorów takich wydarzeń, jak i dla widzów. Sport może więc przyczyniać się do rozwoju sektora hotelarskiego. Ponadto spodziewać się można wzrostu zainteresowania ofertą branży gastronomicznej. Jednocześnie przybywający na imprezy sportowe goście powinni mieć możliwie bogatą ofertę spędzenia wolnego czasu, co stwarza szanse na rozwój branży związanej z szeroko pojętą rozrywką, jak również dobre wypromowanie atrakcji turystycznych, jakimi może pochwalić się region. Z jednej strony wszystko to daje okazję do jednorazowego krótkotrwałego wzrostu dochodów w związku z określoną imprezą sportową, a z drugiej stwarza szansę do wypromowania regionu na przyszłość. Wykorzystanie takiej szansy może zachęcić do powrotu odwiedzających region osób w przyszłości, a także służyć budowie pozytywnego wizerunku regionu dzięki pozytywnym wrażeniom i opiniom o regionie przekazywanym przez osoby w nim goszczące.

Sport sam w sobie zwykle nie jest dochodowy, ale przy odpowiednim wykorzystaniu potencjału jaki w sobie kryje może pełnić olbrzymią pośrednią rolę gospodarczą, poprzez napędzanie koniunktury w takich branżach jak turystyka, hotelarstwo, gastronomia, czy biznes związany z pamiątkami i gadżetami sportowymi.

Spółeczeństwo obywatelskie

Jednym ze sposobów zaspokajania potrzeb społecznych są dobrowolne działania jednostek i instytucji nastawionych na realizację zadań bez chęci osiągnięcia własnego zysku i bez użycia przymusu charakterystycznego dla działań politycznych. Działania tego rodzaju budują i wzmacniają tożsamość społeczną jednostek w nie zaangażowanych oraz zwiększają zaufanie wewnątrz wspólnoty. Aktywność fizyczna stanowi istotną potrzebę charakterystyczną dla człowieka, którą w dużej mierze obecnie realizuje on poprzez sport. Pamiętając o wymiarze politycznym i ekonomicznym sportu, należy zaznaczyć, że to właśnie w ramach społeczeństwa obywatelskiego najpełniej kreuje się możliwości uprawiania sportu. To podmioty w formie stowarzyszeń i fundacji tworzą najsilniejsze (poza systemem

publicznej edukacji) oparcie instytucjonalne i materialne dla uprawiania sportu przez szerokie rzesze ludzi w każdym wieku. Z drugiej strony sport stanowi istotny cel działalności dla połowy organizacji pozarządowych istniejących w Polsce, a dla blisko 40 % jest to cel najważniejszy.³ Tak więc sport jest zjawiskiem społecznym, które charakteryzuje się dużą zdolnością do przyciągania i skupiania ludzi w celu wspólnej gry, zabawy i rywalizacji. Ta sama siła sprawia, że ludzie oddolnie organizują się by wspólnie tworzyć warunki dla rozwijania dyscyplin sportowych. Sport jest nie tylko możliwością aktywnego wypoczynku, ale i biernej rekreacji w formie widowiska sportowego. Tego rodzaju widowiska przyczyniają się do wzmocnienia więzi między ludźmi i tworzenia poczucia wspólnej tożsamości, często skoncentrowanej wokół organizacji np. klubu sportowego. Jak widać społeczeństwo obywatelskie stanowi ważną funkcję sportu. Aktywność sportowa sprzyja powstawaniu dobrowolnych stowarzyszeń. Wspieranie rozwoju sportu wpływa na wzmocnienie kontaktów międzyludzkich oraz wzmocnienie kompetencji społecznych. Tak ważne we współczesnym świecie zjawisko zaufania społecznego może być tylko rozwijane poprzez częste kontakty interpersonalne i naukę działania na podstawie jasnych i klarownych reguł. Obecnie jednostka ludzka jest silnie uzależniona od innych, aby działać sprawnie musi ufać pozostałym członkom wspólnoty. Sport przyczynia się do nauki szacunku dla innych ludzi i jasnych reguł funkcjonowania. Aktywność fizyczna przejawiana grupowo przyczynia się do rozwijania społeczeństwa opartego na wzajemnym zaufaniu i umiejącego się samodzielnie organizować. Obraz oddziaływania sportu na społeczeństwo obywatelskie byłby jednostronny gdyby nie uwzględnić możliwego negatywnego wpływu poprzez przekazywanie w trakcie aktywności sportowej wzorców opartych na agresji i dążących do tworzenia zamkniętych grup społecznych. Takie procesy prowadziłyby do niepożądanych skutków w postaci dezintegracji społecznej. Tak więc wspieranie rozwoju sportu musi uwzględniać charakter treści przekazywanych w trakcie działań sportowych.

Zdrowie

Jedną z najważniejszych funkcji sportu i aktywności fizycznej jest dbanie o zdrowie. Ruch jest potrzebą biologiczną człowieka, elementarną podstawą jego zdrowia fizycznego i psychicznego. Sportowi należy także przypisywać decydującą rolę jeżeli chodzi o prawidłowy rozwój, właściwą przemianę materii, uodpornienie organizmu i wyrównywanie wad postawy.

Brak aktywności fizycznej sprzyja występowaniu nadwagi, otyłości oraz dużej liczby przypadłości przewlekłych (schorzenia układu krążenia, cukrzyca), co przyczynia się do pogorszenia jakości życia, jest zagrożeniem dla życia jednostki oraz obciąża gospodarkę i budżet wydatkami na leczenie. Warto pamiętać o tym, że regularna aktywność fizyczna wpływa pozytywnie na fizyczne, psychiczne i społeczne aspekty życia człowieka oraz na stworzenie zdrowego, wydajnego społeczeństwa.

Sport i wychowanie fizyczne mają bardzo duży wpływ na wszechstronny rozwój dziecka (nie tylko na jego zdrowie, ale również na jego osobowość i odporność organizmu) a jego brak

---

³ "Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2008", Stowarzyszenie Klon/Jawor
http://civicpedia.ngo.pl/x/328111.jsessionid=9AA8DCACDEE71B92D6C01BE1A2C0303F#badania_2008

często jest przyczyną wad postawy. U osób starszych sport oddziałuje na zdrowie również w sferze psychologicznej – pomaga odreagować stres i inne napięcia psychiczne.

Jedną z najważniejszych funkcji sportu jest wpływ na zdrowie i aktywność fizyczną społeczeństwa, zwłaszcza osobom starszym regularna aktywność fizyczna poprawia ogólny psychofizyczny stan zdrowia i pomaga w utrzymaniu przez dłuższy czas osobistej niezależności oraz zmniejsza częstotliwość korzystania z usług opieki zdrowotnej.

Sport oraz wszelka aktywność ruchowa odgrywa również ważną rolę w procesie rewalidacji i resocjalizacji osób niepełnosprawnych, jest jednym z istotniejszych elementów życia osób niepełnosprawnych i niedostosowanych. Każda forma ruchu jest najlepszą terapią pomocną w utrzymaniu kondycji fizycznej oraz dobrego stanu psychicznego. Dla osób niepełnosprawnych sport jest ważnym czynnikiem terapeutycznym i profilaktycznym, rozwija podstawowe cechy motoryczności, kształtuje prawidłową postawę, pomaga w przezwyciężaniu barier psychicznych, lęków, w dużej mierze umożliwia osobom niepełnosprawnym drogę do samorealizacji. Aktywność ruchowa ma służyć rehabilitacji oraz szybszemu powrotowi do zdrowia. Pokonywanie barier i uprawianie wybranej dyscypliny sportu pomaga w integracji ze środowiskiem, samorealizacji osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz uczy współzawodnictwa. Tak więc odpowiednio dobrane (w zależności od grup społecznych) formy aktywności fizycznej oraz właściwe metody ich prowadzenia przyczynią się istotnie do poprawy zdrowia społeczeństwa.

5. Analiza SWOT

W toku prac związanych z przygotowaniem Strategii przeprowadzono diagnozę strategiczną SWOT określając silne i słabe strony sportu w regionie oraz szanse i zagrożenia płynące z otoczenia dla sportu. Analiza SWOT prowadzona była w następujących kategoriach:

a) Funkcje sportu:

- Promocja regionu
- Gospodarka;
- Społeczeństwo obywatelskie;
- Zdrowie

Promocja regionu

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doświadczenie w organizacji imprez sportowych wysokiej rangi oraz prospołecznych imprez masowych o znaczeniu ogólnopolskim i międzynarodowym 2. Organizacja licznych zawodów sportowych, turniejów charytatywnych 3. Duża liczba utalentowanych i znanych sportowców 4. Renomowana uczelnia sportowa (AWF w Katowicach) oraz inne szkoły sportowe 5. Ciekawa oferta turystyczna w oparciu o obiekty sportowe 6. Liczne sukcesy sportowe włącznie z medalami Igrzysk Olimpijskich i Mistrzostw Świata zdobywanymi przez zawodników wywodzących się z województwa śląskiego 7. Występowanie śląskich drużyn w najwyższych klasach rozgrywkowych 8. Duże ilości klubów sportowych, w tym kilka uznanych „marek” w skali kraju. 9. Atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi różnych form aktywności fizycznej (sportu, turystyki i wypoczynku).
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedoświadczona kadra zarządzająca klubami 2. Duża ilość terenów wymagających rewitalizacji 3. Infrastruktura sportowa niskiej jakości 4. Małe nakłady finansowe na sport i rekreację 5. Mała liczba nowoczesnych obiektów sportowych 6. Brak sponsorów 7. Niski poziom zainteresowania sportem 8. Niskie zaangażowanie w promocje sportu władz samorządowych 9. Wysokie ceny korzystania z obiektów sportowych 10. Utrzymujący się stan zanieczyszczenia powietrza 11. Brak wspólnej i spójnej strategii dotyczącej promocji sportu i bazy sportowej
	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powiększanie się liczby reklamodawców i sponsorów 2. Fundusze UE przeznaczone na rozwój bazy i działalności sportowej, w tym w znaczeniu krajowym i międzynarodowym 3. Wzrost nakładów na budowę obiektów sportowych, stadionów, „Orlików” 4. Powstawanie różnych rodzajów klas sportowych w szkołach

Problemy i rekomendacje		<ol style="list-style-type: none"> 5. Dostęp do uczestnictwa w imprezach krajowych i zagranicznych 6. Wzrost świadomości w społeczeństwie prowadzenia zdrowego stylu życia 7. Wzrost zamożności społeczeństwa
	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenia ustawowe związane z brakiem możliwości sponsorowania imprez przez niektóre branże 2. Brak zainteresowania sportem wśród części społeczeństwa 3. Problem chuligaństwa na stadionach 4. Rosnące koszty działań promocyjnych 5. Marginalizacja regionu w ramach EURO 2012 6. Rosnąca migracja w celach zarobkowych młodzieży i osób wykształconych 7. Pogłębiające się dysproporcje w dochodach ludności 8. Ujemny przyrost naturalny 9. Ograniczenie środków finansowych przeznaczanych na sport 10. Marginalizacja regionu jako miejsca organizacji imprez o znaczeniu krajowym i międzynarodowym 11. Alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego
	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczone nakłady finansowe na sport i rekreację 2. Agresja wśród kibiców 3. Braki kompetencyjne kadry zarządzającej 4. Potrzeba mocniejszego akcentowania sportu w promocji województwa 5. Mała ilość zawodników – reprezentantów Polski 6. Brak EURO 2012 w województwie 7. Zły stan dróg 8. Niechęć do inwestowania w sport w naszym województwie 9. Nierówny podział inwestycji w obiekty oraz imprezy sportowe w naszym kraju 10. Niedostateczne wykorzystywanie sukcesów sportowych w akcjach promujących region

	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie funduszy z UE 2. Lepsza organizacja bezpieczeństwa (podniesienie standardów bezpieczeństwa, regulacja prawa i zaostrzenie sankcji karnych) 3. Kampanie promujące region z wykorzystaniem tematyki sportowej 4. Budowanie nowoczesnych obiektów sportowych, spełniających międzynarodowe standardy 5. Rozwój sieci drogowej 6. Podniesienie kwalifikacji osób działających w sporcie 7. Większe zaangażowanie władz samorządowych w organizowanie imprez sportowych 8. Ulepszenie szkolenia sportowego 9. Przygotowanie koncepcji ambasadora sportu w działaniach promujących region 10. Opracowanie strategii pozwalającej wykorzystywać sukcesy klubów i stowarzyszeń w promocji regionu
--	----------------------	--

Gospodarka

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże tradycje w promocji marek gospodarczych regionu poprzez sport 2. Bogata infrastruktura sportowa (m.in. Stadion Śląski) 3. Dobre zaplecze szkoleniowe renomowana uczelnia (AWF w Katowicach; Szkoły mistrzostwa sportowego) 4. Duża ilość terenów inwestycyjnych 5. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna regionu 6. Lokalizacja specjalistycznych klinik sportowych 7. Doświadczenie w organizacji imprez sportowych rangi międzynarodowej 8. Dobra dostępność komunikacyjna
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mała liczba drużyn w najwyższych klasach rozgrywkowych 2. Wandalizm na stadionach 3. Brak współpracy pomiędzy klubami 4. Niskie dochody z organizacji imprez sportowych 5. Brak miejsc pracy dla trenerów sportowych 6. Niewystarczająca baza noclegowa

		<ul style="list-style-type: none"> 7. Słabe zaplecze sportowe 8. Zadłużenie klubów sportowych
	Szanse	<ul style="list-style-type: none"> 1. Budowa i modernizacja obiektów sportowych (w tym orlików i placów zabaw, ośrodków szkoleniowych) 2. Środki finansowe z UE przeznaczone na finansowanie bazy i działalności sportowo-rekreacyjnej 3. Wzrost popularności uprawiania sportów zimowych jako szansa dla rozwoju w oparciu o turystykę na niektórych obszarach (Jura, Beskidy) 4. Zakładanie nowych klubów sportowych 5. Udostępnianie szkoleń kadry sportowej 6. EURO 2012 7. Zaostrzenie kontroli dotyczącej płacenia podatków w klubach sportowych 8. Wzrost współpracy między miastami 9. Rozwój sieci dróg i autostrad oraz linii kolejowych i towarzyszącej infrastruktury (np. dworce) 10. Rozbudowa bazy hotelowej i gastronomicznej
	Zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> 1. Nietrwałe związki biznesu z klubami sportowymi – brak strategii wieloletnich, szybkie zniechęcenie sponsorów w przypadku braku sukcesów 2. Brak organizacji EURO 2012 na terenie województwa śląskiego 3. Problem korupcji w sporcie 4. Kryzys ekonomiczny 5. Brak zainteresowania promocją sportu i aktywności fizycznej przez przedsiębiorstwa 6. Migracja zarobkowa młodzieży i ludzi wykształconych 7. Niż demograficzny 8. Wzrost bezrobocia 9. Szara strefa

Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczający wpływ sportu na gospodarkę regionu 2. Występująca korupcja w sporcie 3. Wzrost bezrobocia wśród kadry sportowej 4. Niewystarczająca baza towarzysząca (hotele, restauracje) 5. Niewystarczające zaplecze treningowe 6. Zła infrastruktura dróg
	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie zainteresowania problemami sportu i aktywności fizycznej wśród polityków 2. Promocja sportu i aktywności fizycznej wśród mieszkańców 3. Zainteresowanie przedsiębiorstw rozwojem sportu 4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych 5. Dążenie do optymalizacji kosztów działalności w klubach i związkach sportowych 6. Poprawa sieci połączeń drogowych, kolejowych 7. Budowa hoteli o odpowiednim standardzie 8. Pozyskiwanie funduszy na rozwój sportu i aktywności fizycznej ze źródeł krajowych i zagranicznych (środki UE)

Społeczeństwo obywatelskie

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znaczna liczba dostępnych obiektów sportowych. 2. Duża liczba klubów sportowych. 3. Bogate tradycje sportowe i dobre wzorce organizacji życia sportowego. 4. Imprezy sportowe odbywające się w regionie. 5. Rozwój nowych dyscyplin. 6. Działalność szkół oraz uczelni sportowych. 7. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz uprawiania sportu. 8. Integrowanie się ludzi w celu wspólnego kibicowania.
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urynkowienie udostępniania obiektów sportowych. 2. Słabe zaangażowanie podmiotów gospodarczych w finansowanie działalności sportowej dzieci i młodzieży. 3. Brak wsparcia organizacji transportu i pobytu młodzieży na zawodach, obozach sportowych oraz dojazdu do obiektów sportowych. 4. Upadek klubów finansowanych przez zakłady pracy. 5. Słaba organizacja imprez. 6. Słabe wyniki lokalnych klubów sportowych 7. Brak/ograniczona ilość wolontariatu w sporcie.
	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost ambicji politycznych osób doświadczonych w zakresie popularyzacji sportu. 2. Popularyzacja dobrych stereotypów sportowych. 3. Moda na zdrowy styl życia. 4. Podwyższenie standardu życia. 5. Powstawanie nowych organizacji otoczenia sportu. 6. Docenienie wagi sportu przez administrację UE i rządu Polski. 7. Dofinansowanie z budżetu państwa i UE działalności sportowej.

Problemy i rekomendacje	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konsumpcyjny styl życia. 2. Słaby wzrost gospodarczy. 3. Niskie dochody ludności. 4. Niż demograficzny oraz starzejące się społeczeństwo. 5. Brak czasu na aktywność fizyczną. 6. Agresywne postawy części kibiców sportowych. 7. Zła opinia o sporcie w Polsce (korupcja). 8. Brak dobrych wzorców (rodzice, rodzeństwo, rówieśnicy).
	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak dobrych rozwiązań systemowych w zakresie finansowania i promowania sportu na poziomie regionalnym i lokalnym. 2. Słabe zaangażowanie silnych klubów sportowych w prace szkół sportowych i mistrzostwa sportowego. 3. Brak zainteresowania sportem (inne sposoby na spędzanie wolnego czasu). 4. Słaba organizacja imprez sportowych. 5. Choroby cywilizacyjne. 6. Brak środków finansowych w województwie. 7. Brak czasu - praca od rana do wieczora i w weekendy 8. Złe zarządzanie sportem w Polsce.
	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowanie dużych klubów sportowych w działalność na terenie szkół sportowych i uczelni 2. Popularyzowanie w społeczeństwie przez placówki służby zdrowia, akademie medyczne i ośrodki badawcze związków między zdrowiem społeczeństwa a aktywnością sportową. 3. Propagowanie przekazywania 1% podatku na organizacje sportowe. 4. Aktywizacja rynku pracy poprzez inwestycje sportowe. 5. Sponsoring i dofinansowania sportu w regionie. 6. Dogodne warunki korzystania z obiektów sportowych (dostępność bazy sportowej). 7. Pozyskiwanie funduszy od sponsorów na rozwój sportu. 8. Otwarcie nowych kierunków na AWF oraz zwiększenie ilości kursów trenerskich, itp.). 9. Organizacja imprez sportowych.

Zdrowie

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość godzin wychowania fizycznego w szkole. 2. Zwiększenie liczby godzin pozalekcyjnych związanych ze sportem. 3. Istnienie organizacji pozarządowych zajmujących się sportem. 4. Różnorodna oferta sportowa dla wszystkich grup społecznych w ramach klubów sportowych. 5. Rozwój klas i szkół sportowych. 6. Budowa nowoczesnych ośrodków sportowych oraz klinik sportowych. 7. Promocja sportu w regionie i kampanie społeczne zachęcające do aktywności fizycznej.
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warunki techniczne obiektów i sprzętu sportowego wzmacniające podatność na urazy. 2. Brak zróżnicowanej oferty programowej w ramach zajęć wychowania fizycznego w szkole. 3. Rozproszona redystrybucja środków finansowych (nieefektywna) na rozwój infrastruktury sportowej. 4. Zbyt mała promocja/propagowanie zdrowia poprzez sport. 5. Brak badań zdrowotnych u zawodników. 6. Mała dostępność obiektów sportowych dla osób niepełnosprawnych
	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowane narodowe programy zdrowotne: <ul style="list-style-type: none"> • Narodowy Program Zapobiegania Nadwadze i Otyłości oraz Przewlekłym Chorobom Niezakaźnym poprzez Poprawę Żywienia i Aktywności Fizycznej na lata 2007-2011 POL-HEALTH, • Narodowy Program Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym Moduł I – Program zapobiegania nadwadze i otyłości oraz przewlekłym chorobom zakaźnym poprzez poprawę żywienia i aktywności fizycznej na lata 2007-2011. 2. Wdrożenie Strategii Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015 (Program rozwoju inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu. Program rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w województwach. Program naukowo-metodyczny wspomagania sportu. Program walki z dopingiem w sporcie) 3. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 6 kwietnia 2009 r. w sprawie dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z budową i remontami obiektów sportowych oraz rozwijaniem sportu: „Moje boisko-Orlik 2012”, Pilotażowy program budowy składanych lodowisk sezonowych oraz lodowisk stałych „Biały Orlik”. 4. Współpraca oraz wymiana informacji i najlepszych rozwiązań (dobrych praktyk) między

		<p>organizacjami i laboratoriami antydopingowymi, również na szczeblu międzynarodowym.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Ustawa o partnerstwie publiczno - prywatnym. 6. Wprowadzenie ustawy o sporcie. 7. Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym funduszy europejskich) inwestycji rozwojowych z zakresu sportu i ochrony zdrowia. 8. Organizacja EURO 2012 w Polsce.
	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczających środków finansowych na rozwój przedsięwzięć sportowych. 2. Brak zmaksymalizowania efektów nakładów finansowych w zakresie usług profilaktyki i medycyny sportowej. 3. Popularność spędzania czasu nie związane ze zdrowym stylem życia. 4. Brak funduszy (kryzys gospodarczy) - wzrost cen sprzętu sportowego, wycofywanie przedsiębiorstw ze sponsoringu oraz likwidacja ośrodków sportowych. 5. Złe odżywianie oraz tycie społeczeństwa. 6. Zły wizerunek sportu poprzez rozboje i bójki kibiców. 7. Zanieczyszczenie środowiska, w tym powietrza. 8. Dostępność środków dopingujących.
Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom działań zachęcających społeczeństwo do podjęcia aktywności fizycznej. 2. Zanikanie idei „czystego sportu” i zasad fair play. 3. Niedostateczna sieć i mało rozwinięta infrastruktura obiektów sportowych. 4. Brak dobrych wzorów spędzania wolnego czasu oraz przejmowanie wzorów amerykańskich (odżywianie, komputer, sklepy itd.). 5. Brak godzin ogólnodostępnych na obiektach. 6. Słabnące wsparcie przedsiębiorców dla klubów sportowych. 7. Brak zaangażowania działaczy sportowych.

	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury sportowej województwa. 2. Promocja zdrowia i zdrowego stylu życia wśród społeczeństwa województwa, w tym osób niepełnosprawnych (organizowanie lokalnych kampanii, imprez sportowych, imprez sportowo-rekreacyjnych, działania informacyjne i edukacyjne z zakresu szkodliwości środków dopingujących). 3. Wspieranie lokalnych organizacji sportowych w rozwoju i wdrażaniu projektów promujących aktywność fizyczną i uczestnictwa w sporcie wśród grup ludności prowadzących siedzący tryb życia. 4. Zmiany w systemie nauczania szkolnego (zwiększenie liczby godzin wychowania fizycznego w szkołach, wprowadzenie zagadnień ochrony zdrowia do programów przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem dzieci). 5. Zapewnienie mieszkańcom obszarów miejskich i wiejskich dostępu do obiektów sportowych. 6. Wsparcie finansowe uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, paraolimpiadach, pomoc w organizacji imprez sportowo-rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych (ze środków PFRON). 7. Wymiana dobrych praktyk i najlepszych rozwiązań pomiędzy organizacjami i laboratoriami. 8. Wprowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych i systematyczne odnawianie aparatury analityczno-pomiarowej w ramach walki z dopingiem w sporcie oraz zwiększenie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji kadry naukowej zakładów badań antydopingowych. 9. Podniesienie standardów opieki medycznej, w szczególności nad zawodnikami kadry narodowej oraz poszerzenie usług w zakresie usług profilaktyki i medycyny sportowej. 10. Zmaksymalizowanie efektów nakładów finansowych poprzez zastosowaniu metodologii udostępniania kapitałów na zasadach finansowania komercyjnego (kapitałów prywatnych) a nie publicznego (ocena i alokacja ryzyka, jak przy projektach prywatnych lub w partnerstwie publiczno-prywatnym). 11. Większa integracja ośrodków medycyny sportowej (pokrywający się zakres zadań merytorycznych) oraz rozwiniecie systemu poradnictwa specjalistów ds. opieki zdrowotnej. 12. Rozszerzenie oferty programowej sportu osób niepełnosprawnych (w szczególności w związkach sportowych). 13. Tworzenie i wspieranie realizacji zintegrowanych programów upowszechniania aktywności fizycznej w różnych środowiskach i grupach społecznych, przy współpracy specjalistów z dziedzin takich jak, medycyna, sport, edukacja, transport, urbanistyka.
--	----------------------	--

		<p>14. Wprowadzanie w miejscach pracy programów umożliwiających pracownikom włączenie aktywności fizycznej w swój codzienny plan działań.</p> <p>15. Tworzenie miejsc i imprez służących aktywności fizycznej całej rodziny.</p> <p>16. Zwiększenie oferty godzin ogólnodostępnych na wszystkich obiektach.</p> <p>17. Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry zarządców.</p>
--	--	---

b) Instrumenty rozwoju sportu:

- Baza sportowa;
- Instytucje sportu;
- Kadry sportu;
- Usługi wsparcia i bezpieczeństwa sportu

Baza sportowa

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Istnienie i rozwój rozpoznawalnych w skali międzynarodowej obiektów sportowych (Stadion Śląski w Chorzowie - jego modernizacja i rozwój funkcji lekkoatletycznych oraz Spodek w Katowicach) 2. Duże stadiony w regionie 3. Nowoczesne ośrodki sportowe wyposażone w nowoczesny sprzęt (np. ośrodki przygotowań olimpijskich) 4. Kluby sportowe z bogatymi tradycjami 5. Istnienie basenów przystosowanych do zawodów sportowych 6. Duża liczba inwestycji gminnych w budowę ścieżek rowerowych 7. Budowa hal sportowych, basenów, pawilonów i innych obiektów sportowych przez gminy i powiaty przy wsparciu środkami z budżetu województwa, państwa i UE. 8. Realizacja programów Animator oraz Trener, wspierających jst w organizowaniu zajęć sportowych. 9. Duża ilość klubów i obiektów sportowych 10. Utworzenie wzorcowego regionalnego ośrodka sportowego przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu wykorzystującego potencjał własnej bazy, bazy Stadionu Śląskiego oraz myśli szkoleniowej Polskich Związków Sportowych, klubów sportowych i ośrodków akademickich. 11. Duża liczba zbiorników wodnych na terenie Aglomeracji Górnośląskiej 12. Duże powierzchnie terenów zielonych wokół dużych aglomeracji (Górnośląskiej, Rybnickiej, Bielskiej, Częstochowskiej)
--------------	--------------	--

		<p>13. Duże zróżnicowanie warunków przyrodniczych sprzyjające uprawianiu wielu różnych form rekreacji i dyscyplin sportowych</p> <p>14. Wzrastająca ilość prywatnych klubów fitness</p>
	Słabe strony	<p>1. Zły stan techniczny i estetyczny obiektów sportowych</p> <p>2. Nieliczna baza treningowa o złej jakości</p> <p>3. Mała liczba organizowanych imprez sportowych międzynarodowych</p> <p>4. Ograniczenie dostępności obiektów sportowych (brak godzin ogólnodostępnych w obiektach sportowych, mała liczba miejsc siedzących na trybunach, brak dostosowania obiektów sportowych do osób niepełnosprawnych)</p> <p>5. Słaba baza towarzysząca(hotele, restauracje)</p> <p>6. Słabo rozwinięta baza dla sportów zimowych, w szczególności poza obszarami gór</p> <p>7. Zbyt mała liczba i zły stan istniejących ogólnodostępnych i bezpłatnych obiektów sportowych na terenach osiedli mieszkaniowych</p> <p>8. Zbyt mała liczba dobrze przygotowanych obiektów całorocznych i sezonowych przeznaczonych do uprawiania sportów wodnych, w tym wymiarowych pływalni</p> <p>9. Zanieczyszczenie wód oraz brak odpowiedniej infrastruktury zbiorników wodnych, które potencjalnie mogłyby być wykorzystane na cele rekreacyjne na terenach miejskich</p> <p>10. Brak koordynacji działań dla rozwoju sportu pomiędzy miastami konurbacji oraz wewnątrz regionu</p> <p>11. Dominacja obiektów piłkarskich</p> <p>12. Mała liczba hal sportowych</p> <p>13. Wyraźne braki w zakresie obiektów sportowych na terenach wiejskich</p> <p>14. Mała liczba obiektów umożliwiające organizację imprez sportowych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym</p> <p>15. Niedostosowanie inwestycji sportowych do lokalnych potrzeb i możliwości</p> <p>16. Brak promocji bazy sportowej</p> <p>17. Niewystarczające wykorzystanie ekologicznych i energooszczędnych rozwiązań technicznych</p>

	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komunalizacja obiektów sportowych 2. Przyciągnięcie nowych inwestorów 3. EURO 2012 4. Dotacje z UE i programów rządowych 5. Popularyzacja i rozwój sponsoringu sportowego 6. Rozwój infrastruktury drogowej i transportowej w regionie 7. Moda na zdrowy tryb życia 8. Wzrost świadomości społeczeństwa o konieczności aktywnego życia dla zachowania zdrowia i sprawności fizycznej
	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postawy agresywne i chuligańskie wśród kibiców sportowych, wandalizm 2. Brak sponsorów nastawionych na rozwijanie sportu 3. Niż demograficzny 4. Konkurencja innych województw i region przygranicznych państw sąsiadujących 5. Starzenie się społeczeństwa 6. Presja developerów w miastach na zagospodarowanie na cele budownictwa mieszkaniowego terenów zielonych, które pełnią lub potencjalnie mogłyby pełnić funkcję bazy dla sportu i rekreacji 7. Większe zainteresowanie ze strony państwa sportem wyczynowym a nie masowym 8. Brak funduszy mieszkańców na zakup sprzętu i opłatę za zajęcia sportowe 9. Zmniejszenie budżetów gmin i powiatów wskutek kryzysu gospodarczego wywołujące ograniczenie środków na budowę bazy sportowej 10. Zbyt drogie kredyty 11. Niskie zainteresowanie młodzieży uprawianiem sportu 12. Niska świadomość władz lokalnych potrzeby promocji sportu i poprawy stanu bazy sportowej 13. Znaczny wzrost kosztów budowy i utrzymania infrastruktury sportowej 14. Wysokie koszty utrzymania obiektów sportowych.

Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak funduszy na rozwój sportu, w tym niskie budżety obiektów 2. Brak promocji bazy sportowej 3. Znaczny wzrost kosztów budowy i utrzymania infrastruktury sportowej 4. Ekonomiczna bariera korzystania z obiektów poprzez społeczności lokalne 5. Niewielka świadomość wpływu sportu na jakość życia
	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja różnorodnych sportów, jako ciekawego sposobu spędzania wolnego czasu 2. Wykorzystanie dotacji z UE i budżetu państwa 3. Zatrudnianie specjalistów ds. marketingu 4. Organizacja turniejów darmowych 5. Promocja bazy sportowej (w kraju i za granicą) 6. Udostępnianie darmowe obiektów sportowych dla upośledzonych ekonomicznie grup społecznych 7. Stworzenie platformy współpracy między klubami, jednostkami samorządu terytorialnego i edukacyjnymi jednostkami sportowymi 8. Promowanie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób starszych 9. Opracowanie programu zagospodarowania zbiorników wodnych Aglomeracji Górnośląskiej i ich wykorzystania dla celów sportowych i rekreacyjnych 10. Wsparcie klubów sportowych aktywizujących społeczność lokalną wokół obiektów sportowych 11. Wsparcie przez samorząd regionalny i lokalny modernizacji istniejących oraz budowy nowych obiektów, w tym na terenach wiejskich 12. Lokalizowanie obiektów przy szkołach sportowych i mistrzostwa sportowego 13. Wyznaczenie i przygotowanie tras dla narciarstwa biegowego na terenach miejskich, podmiejskich i wiejskich na obszarach nizinnych i wyżynnych województwa (budowa miejsc parkingowych, wyznakowanie tras, wydanie mapy tras narciarstwa biegowego w województwie śląskim) 14. Zmniejszenie cen biletów i otwarcie darmowych linii autobusowych do „dużych” obiektów sportowych

Instytucje sportowe

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży ośrodek edukacyjny w postaci AWF w Katowicach zapewniający szeroki wachlarz kierunków 2. Liczne miejskie ośrodki sportu i rekreacji 3. Reprezentanci Polski i czołowi zawodnicy polskich lig trenujący w regionie i będący jego twarzą w kraju i świecie 4. Bogata historia śląskiego sportu 5. Kibice silnie związani z klubami 6. Praktyki dla studentów w instytucjach sportowych 7. Ilościowy potencjał klubów i stowarzyszeń sportowych 8. Zaawansowane plany wybudowania nowych obiektów sportowych 9. Szkolenia pracowników instytucji sportowych 10. Dogodna lokalizacja umożliwiająca organizację międzynarodowych turniejów i imprez
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabo rozwinięta infrastruktura sportowa 2. Niestabilność finansów instytucji (niskie budżety organizacji, problemy z płynnością finansową, mała skuteczność w pozyskiwaniu sponsorów) 3. Stagnacja kadr i brak dopływu nowych menedżerów życia sportowego 4. Korupcja 5. Nieliczne nowoczesne obiekty sportowe 6. Słabość kwalifikacji kadr (np. niskie umiejętności menedżerskie) 7. Słabość marketingu sportowego 8. Niedostosowanie działań i obiektów instytucji do potrzeb niepełnosprawnych 9. Mała ilość fundacji sportowych 10. Słabe szkolenie młodzieży 11. Niski poziom bezpieczeństwa na stadionach 12. Agresywna kultura części środowisk kibiców 13. Brak współpracy między instytucjami sportowymi

	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. EURO 2012 2. Wzrost zapotrzebowania na przeżywanie emocji sportowych tak jako uczestnik jak i widz 3. Potencjał sponsoringowy silnych i zamożnych przedsiębiorstw w regionie 4. Dofinansowanie działalności z budżetu państwa i UE 5. Rosnące zainteresowanie pracą w branży sportowej 6. Rosnące zainteresowanie edukacją sportową
	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niż demograficzny 2. Niestabilność prawa i ograniczenia prawne dla rozwoju sportu 3. Konkurencja ze strony pozostałych regionów Polski i terenów przygranicznych krajów sąsiadujących z regionem 4. Kryzys gospodarczy 5. Starzejące się społeczeństwo 6. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 7. Wzrost kosztów funkcjonowania sportu
Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mała liczba nowoczesnych i odpowiednio wyposażonych obiektów sportowych 2. Niskie i niestabilne finansowanie 3. Korupcja w sporcie 4. Stagnacja kadr sportowych 5. Niska frekwencja na imprezach sportowych 6. Agresywna kultura części środowisk kibiców sportowych 7. Niski poziom marketingu sportowego 8. Niski poziom rozgrywek sportowych 9. Brak wsparcia finansowego ze strony dużych podmiotów gospodarczych 10. Trudności z dotarciem do obiektów sportowych

	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowoczesnych lub modernizacja istniejących obiektów sportowych 2. Zwiększenie budżetów poprzez pozyskiwanie sponsorów 3. Rotacja na stanowiskach kierowniczych w organizacjach sportowych 4. Rozwój praktyk, staży i wolontariatu w instytucjach sportowych 5. Rozwój współpracy między ośrodkami naukowymi i administracją publiczną oraz organizacjami sportowymi 6. Wzmocnienie transparentności działania instytucji sportowych 7. Wzrost szkoleń menedżerskich oraz wzmocnienie pionu marketingu sportowego 8. Wzmocnienie ochrony obiektów sportowych i imprez
--	----------------------	---

Kadry sportu

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykwalifikowana kadra instruktorsko-trenerska na wyższym szczeblu rozgrywek (mająca osiągnięcia w wychowaniu członków kadry narodowej i medalistów mistrzostw Polski, Europy i Świata) 2. Liczne ośrodki kształcenia kadr sportu 3. Doświadczeni rehabilitanci i członkowie sztabu medycznego 4. Popularni sportowcy 5. Trenerskie staże zagraniczne i inne możliwości dokształcania wiodących dyscyplinach sportu 6. Ścieżka kariery (przechodzenie zawodnika do pracy szkoleniowej i organizacyjnej w sporcie) 7. Potencjał ludzki wynikający z ilości klubów i zarejestrowanych zawodników 8. Zaangażowanie kadry trenerskiej w działania społeczne
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczony dostęp do specjalistycznego sprzętu i badań 2. Kadra szkoleniowa nie posiada uprawnień pedagogicznych 3. Struktura wieku zatrudnionych i aktywnych kadr sportu (starość) 4. Niewystarczające wsparcie metodyczne i osiągnięć badawczych dla nauczycieli wychowania fizycznego

		<ol style="list-style-type: none"> 5. Mała ilość wykwalifikowanej kadry (brak lekarzy czy psychologów w klubach sportowych) 6. Nieznajomość języków obcych 7. Nieznajomość marketingu sportowego 8. Słabo wykwalifikowana kadra na niższych szczeblach 9. Nieaktualna wiedza działaczy na temat sportu 10. Zaniedbanie szkolenia młodzieży 11. Brak zaangażowania działaczy 12. Niewystarczająca edukacja antydopingowa 13. Brak profesjonalnych szkoleń w przypadku dyscyplin niszowych 14. Niskie wynagrodzenia dla kadr sportowych 15. Mała liczba animatorów sportowych
	Szanse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Programy finansowane przez UE 2. EURO 2012 3. Wzrost zainteresowania społeczeństwa sportem 4. Polityka rozwoju sportu prowadzona przez administrację rządową 5. Wzrost zainteresowania mediów sportem
	Zagrożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Drenaż kadry sportowej przez organizacje sportowe spoza regionu 2. Funkcjonowanie złych stereotypów (działacza sportu, sportowca, ucznia-sportowca) 3. Brak wsparcia medycznego 4. Niż demograficzny 5. Niejasność zapisów prawnych względem kadr sportu (brak legitymacji instruktora rekreacji) 6. Kryzys gospodarczy
Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak mechanizmów promowania najlepszych kadr trenerskich 2. Brak programów współdziałania kadr sportowych (szkoły-kluby sportowe-szkoły mistrzostwa sportowego) 3. Mała aktywność dokształcania się kadr sportu 4. Mała liczba animatorów sportowych 5. Korupcja w sporcie 6. Brak środków na sfinansowanie szkoleń specjalistycznych 7. Złe przygotowanie psychiczne zawodników

	Propozycje rozwiązań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie programu szkoleń specjalistycznych 2. Rozwój współpracy z ośrodkami badawczymi 3. Zatrudnianie profesjonalistów 4. Stworzenie platformy współpracy między jednostkami edukacyjnymi, badawczymi, samorządowymi i organizacjami sportowymi 5. Opracowanie kampanii zachęcających do włączania się w działania inspirujące rozwój sportu i kultury fizycznej
--	----------------------	--

Usługi wsparcia i bezpieczeństwa sportu

Analiza SWOT	Mocne strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koncentracja specjalistycznych placówek ochrony zdrowia, medycyny sportowej 2. Rozwinięte specjalizacje medycyny sportowej (rehabilitacja, rehabilitacja medyczna, fizjoterapia, profilaktyka zdrowotna, dietetyka). 3. Przychodnie sportowo-lekarskie. 4. Obecność wysoko wykwalifikowanej kadry medycznej. 5. Dobrze wyposażone i doświadczone w zabezpieczaniu imprez sportowych służby porządkowe 6. Funkcjonowanie Szkół Mistrzostwa Sportowego (m.in. w Bielsku-Białej) 7. Funkcjonowanie klas sportowych w szkołach publicznych 8. Dobrze rozwinięta sieć dystrybucji i dostępność sprzętu sportowego 9. Prowadzenie kierunku „zarządzanie kryzysowe” w AWF w Katowicach 10. Obecność nowoczesnych technologii zapewniających bezpieczeństwo na obiektach sportowych (np. monitoring, systemy identyfikacji kibiców)
	Słabe strony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedoinwestowanie i zły stan infrastruktury medycyny ratunkowej (pogotowia ratunkowe). 2. Niedostateczny rozwój instrumentów wsparcia młodych sportowców (np. stypendia). 3. Małe zainteresowanie badaniami naukowymi w zakresie sportu 4. Małe zainteresowanie rekrutacją do służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo 5. Brak odpowiedniej bazy medycznej 6. Ograniczone środki na rozwój sportu w budżetach jednostek samorządu terytorialnego 7. Niski poziom zarządzania w sporcie 8. Niskie budżety organizacji i klubów sportowych 9. Niski poziom wyszkolenia firm ochroniarskich

		<ul style="list-style-type: none"> 10. Brak stewardów 11. Brak edukacji kibiców pod względem bezpieczeństwa 12. Brak parkingów wokół obiektów sportowych 13. Zły stan obiektów sportowych (brak monitoringu na wielu obiektach; brak sektorów dla rodzin z dziećmi; mało dróg ewakuacyjnych) 14. Niewystarczająca promocja zdrowego stylu życia
	Szanse	<ul style="list-style-type: none"> 1. Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym funduszy europejskich) inwestycji rozwojowych z zakresu sportu i ochrony zdrowia. 2. Rozwój infrastruktury sportowej (w tym związanej z przygotowaniem do EURO 2012) 3. Wprowadzenie ustawy o sporcie. 4. Wzrost popularności działalności prosportowej (wolontariat) 5. Rozpowszechnienie statusu OPP wśród organizacji sportowych 6. Lepsza organizacja rekrutacji do służb mundurowych i ich szkolenia 7. Podnoszenie kwalifikacji przez organizatorów imprez sportowych, 8. Zainteresowanie rozwojem sportu jednostek administracji publicznej 9. Rozwój systemu szkolenia młodych sportowców 10. Zwiększenie się konkurencji firm około-sportowych (spadek cen – poprawa jakości) 11. Możliwość angażowania do pracy studentów – praktykantów
	Zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> 1. Korzystanie z zabronionych substancji farmakologicznych i innych metod uznanych za dopingowe (niezgodne z zasadami fair play) jako efekt rosnącej komercjalizacji i rywalizacji w sporcie. 2. Postrzeganie dużych imprez sportowych, jako niebezpiecznych w związku ze zjawiskiem chuligaństwa na stadionach 3. Rosnący wskaźnik starzenia się społeczeństwa. 4. Obniżenie zakresu wsparcia udzielanego przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym związanego z bezpieczeństwem) 5. Brak odpowiednich szkoleń dla ochrony 6. Brak środków na zabezpieczenie stadionów, imprez, itd 7. Brak reformy służby zdrowia 8. Brak możliwości udzielenia fachowej pomocy medycznej 9. Niejasna ustawa o sporcie oraz brak rozporządzeń do niej

		10. Brak kapitału na modernizację obiektów oraz na zabezpieczenie imprez 11. Rosnąca przestępczość
Problemy i rekomendacje	Identyfikacja problemu	1. Niedoinwestowana infrastruktura medycyny ratunkowej i słabo wyszkolona kadra medyczna 2. Przypadki łamania zasad kodeksu etyki sportowej. 3. Niska promocja zdrowia i zdrowego stylu życia. 4. Niedostateczny rozwój instrumentów wsparcia młodych sportowców (np. stypendia). 5. Słabe zainteresowanie rekrutacją do służb mundurowych 6. Niedopracowanie oraz niejasności w ustawie o sporcie (m.in. brak terminu „rekreacja”) 7. Biurokracja 8. Niski poziom bezpieczeństwa na stadionach (brak funduszy na zabezpieczenie imprez sportowych, brak monitoringu, brak stewardów, niski poziom wyszkolenia firm ochroniarskich)
	Propozycje rozwiązań	1. Tworzenie i wdrażanie standardów programowania aktywności fizycznej przez medycynę sportową. 2. Zwalczanie dopingu (wymiar zdrowotny i zapobiegawczy) - wymiana informacji i najlepszych rozwiązań (dobrych praktyk) między organizacjami i laboratoriami antydopingowymi, również na szczeblu międzynarodowym, podnoszenie kwalifikacji kadry naukowej takich zakładów 3. Przestrzeganie zasad fair play - stosowanie kodeksu etyki sportowej na każdym poziomie umiejętności i zaangażowania sportowego (rozpowszechnienie funkcjonowania zasad fair play wśród dzieci i młodzieży - przyszłych dorosłych sportowców i przyszłych gwiazd sportu. 4. Podejmowanie i popieranie inicjatyw służących poszerzeniu bazy leczniczej i rehabilitacyjnej, prowadzenie kształcenia w zakresie medycyny sportowej, odnowy biologicznej i rehabilitacji, dietetyki, promocja i wspieranie wydawnictw dla propagowania nowoczesnych osiągnięć naukowych w zakresie medycyny; podwyższenie standardu ośrodków medycznych). 5. Organizacja imprez sportowych (spotkania, ogólnodostępne zawody sportowe, olimpiady szkolne i paraolimpiady dla osób niepełnosprawnych). 6. Tworzenie i realizacja programów promocji zdrowych i aktywnych stylów życia (pogłębianie świadomości społeczeństwa o pozytywnym wpływie sportu i aktywności fizycznej na zdrowie poprzez organizację szkoleń i seminariów). 7. Popularyzacja sportu i aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży, osób starszych przez

		<p>samorząd terytorialny (gminę, powiat, województwo) i zakłady pracy.</p> <p>8. Właściwe zapisy w ustawie o sporcie</p> <p>9. Współpraca z AWF i wykorzystanie studentów z zarządzania kryzysowego (praktyki dla studentów: wolontariat)</p> <p>10. Zwiększenie nacisku na bezpieczeństwo (monitoring i identyfikacja kibiców; szkolenia na stewardów; szkolenia przy współudziale różnych instytucji <policja, firmy ochroniarskie>; kampania społeczna na rzecz bezpieczeństwa imprez masowych; wzrost skuteczności rekrutacji służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo)</p> <p>11. Zlecenie badań marketingowych placówkom naukowym lub firmom</p> <p>12. Kursy specjalistyczne: medyczne, językowe</p>
--	--	---

6. Wizja i cele strategiczne

W wyniku prac diagnostycznych i analitycznych przeprowadzonych w ramach opracowania Założeń Programowych Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020 określono wizję rozwoju oraz wyszczególniono trzy cele strategiczne, które posłużą jako wyznacznik dla ich dookreślenia oraz uszczegółowienia w ramach kierunków działań w toku dalszych prac.

Wizja rozwoju

Dążąc do zaspokojenia potrzeb wspólnoty regionalnej województwo śląskie stanie się regionem mieszkańców cieszących się dobrym zdrowiem i kondycją fizyczną oraz zadowolonych z wysokiej jakości usług sportowych. Będzie to możliwe dzięki kreacji takich cech regionu jak:

- wysoka świadomość wartości aktywności fizycznej wśród mieszkańców i powszechne uprawianie sportu;
- wysoka jakość bazy sportowej i usługi sportowe powszechnie dostępne dla mieszkańców niezależnie od wieku, płci, zamożności, stopnia sprawności fizycznej bądź innych cech;
- dobrze rozwinięte i dostępne szkolnictwo sportowe kreujące gwiazdy sportu na szczeblu krajowym i międzynarodowym;
- cykliczne organizowanie wydarzeń sportowych rangi krajowej i międzynarodowej;
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju sportu godzącego wymiar gospodarczy sportu z wymiarem społecznym, dbałością o środowisko i ład przestrzenny.

**Wizja : Województwo Śląskie regionem mieszkańców
cieszących się dobrym zdrowiem i kondycją fizyczną
oraz zadowolonych z wysokiej jakości
usług sportowych**

**Cel I
Zapewnienie
wysokiego
poziomu
aktywności
fizycznej
mieszkańców
Województwa
Śląskiego**

**Cel II
Promocja
i wspieranie
wybitnych
sportowców**

**Cel III
Zapewnienie
dostępności
do wysokiej
jakości usług
sportowych
w
województwie
śląskim**

Zapewnienie wysokiego poziomu aktywności fizycznej mieszkańców Województwa Śląskiego

Sport dzięki swej specyfice jest ważnym czynnikiem kształtowania zdrowia, nawyków prozdrowotnych jak również jest atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu. Aktywność fizyczna człowieka ma istotny wpływ na jego rozwój fizyczny ale również osobowościowy, jego zdrowie i jakość życia. Sport jest motorem napędowym wielu pozytywnych postaw takich jak duch zespołowy, solidarność, tolerancja, zasada fair play. Utrwalanie wszelkich zachowań prozdrowotnych w mieszkańcach Województwa jest jednym z celów strategicznych niniejszego dokumentu. Wykształcenie u ludzi nawyku dążenia do zdrowego trybu życia i sprawności fizycznej to bardzo trudny proces, który powinien rozpocząć się już w szkole podstawowej poprzez właściwy rozwój fizyczny młodych mieszkańców naszego regionu. Od wielu lat przedstawiciele naszego Województwa cechuje styl życia daleki od prozdrowotnego. W XXI wieku dominującą formą spędzania wolnego czasu przez młode osoby stało się oglądanie telewizji, a przede wszystkim korzystanie z komputera. Brak zdecydowanych działań w zakresie podnoszenia aktywności fizycznej mieszkańców Województwa Śląskiego zmierza do:

- zmniejszenia sprawności fizycznej obywateli;

- zwiększenia zagrożenia zachorowalnością na „choroby cywilizacyjne”;
- zwiększenia osób z nadwagą i otyłością;
- zwiększenia patologicznych zachowań.

W związku z powyższym istnieje konieczność stworzenia dokumentu, który określałby kierunki działań zmierzające do poprawy istniejącego stanu rzeczy. W szczególności należy dążyć do propagowania aktywności fizycznej na wszystkich etapach życia (od wieku przedszkolnego i młodzieńczego poprzez okres dojrzałości aż do starości). Szczególnie istotne znaczenie ma monitorowanie skuteczności działań na rzecz zachęcania mieszkańców województwa śląskiego do aktywności fizycznej, a następnie ocena wyników monitoringu, która umożliwi korektę działań wdrażających strategię. Cel ten wymaga podjęcia czynności umożliwiających udostępnienie szerokim kręgom społecznym narzędzi niezbędnych do uprawiania sportu. Ważną kwestią jest zwłaszcza włączenie w życie społeczne poprzez sport grup marginalizowanych takich jak osoby niepełnosprawne, mniejszości etniczne czy osoby o niskich dochodach. W tym przypadku trzeba zwrócić baczną uwagę na rolę animatorów i instruktorów sportu oraz bezpiecznej i dostępnej bazy sportowej.

Promocja i wspieranie wybitnych sportowców

Od wielu lat sportowcy Województwa Śląskiego osiągają wspaniałe wyniki sportowe na arenach krajowych i międzynarodowych. Sukcesy te przyczyniają się do promowania naszego regionu w różnych zakątkach świata. Najbardziej znanymi sportowcami ostatnich lat reprezentującymi kluby Województwa Śląskiego to m.in. Justyna Kowalczyk, Adam Małysz, Tomasz Sikora. Sportowcy ci służą swoim przykładem młodzieży, która stara się iść ich śladami. Sukcesy sportowe, które są efektem ciężkiej pracy naszych wybitnych sportowców, mają bezpośrednie przełożenie na rozwój poszczególnych dyscyplin sportowych jak również prozdrowotnych postaw mieszkańców Województwa Śląskiego.

Strategia rozwoju sportu w Województwie Śląskim ma na celu tworzenie innowacji treningowych poprzez zaangażowanie jednostek akademickich, medycznych i naukowych. Istotne jest, by stworzyć warunki umożliwiające wykorzystanie dorobku naukowego, nowinek technicznych, które uwzględnią specyficzne potrzeby różnych dyscyplin sportowych. Sport na najwyższym poziomie jest uwarunkowany wykorzystaniem dorobku naukowego, który w dalszej perspektywie czasu pozwoli naszym zawodnikom osiągać jeszcze wyższe wyniki sportowe. Trudno sobie wyobrazić współczesny sport bez trenerów. W ramach realizacji celów strategii nie należy zapominać o doskonaleniu zawodowym kadry trenerskiej. Od osoby trenera wymaga się świetnej znajomości dyscypliny, wiedzy na temat organizmu oraz psychologii sportowca. Ważną funkcję pełnią też psychologowie sportu, lekarze sportowi czy menedżerowie klubów sportowych. Za właściwe uznaje się wspieranie działań na rzecz zatrudniania i doskonalenia umiejętności osób reprezentujących te kategorie zawodowe, a także zapewnienie im odpowiednich warunków pracy. Ważką rolę odgrywa także baza sportowa. Zapewnienie sportowcom możliwości gry i treningu na nowoczesnych obiektach sportowych przyczyni się z jednej strony do osiągania lepszych wyników sportowych, a z drugiej stanie się „magnesem” przyciągającym kibiców i tym samym przyczyni się do popularyzacji sportu.

Aktywność sportowa ma bardzo duży wpływ na nasze zdrowie. Transformacja ustrojowa, a co za tym idzie przemiany społeczno-gospodarcze negatywnie wpłynęły na stan i rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Lata zaniedbań spowodowały, iż baza sportowa Województwa Śląskiego nie spełnia oczekiwań mieszkańców tego regionu. Celem strategii jest zmiana tego stanu. Rozbudowa, modernizacja bazy sportowej jak i przygotowanie zaplecza kadrowego pozwoli na zwiększenie ilości i jakości usług sportowych w Województwie Śląskim. Dobrze wykształcona kadra trenerska i instruktorska gwarantuje sukcesy sportowe ale również większą dostępność do usług sportowych dla wszystkich mieszkańców Województwa Śląskiego. Nie mniej istotnym aspektem pozostaje rozbudowa bazy sportowej. W kraju funkcjonuje wiele programów umożliwiających gminom wzbogacenie oferty sportowej na swoim terenie. Istnieje konieczność aby ten rozwój odbywał się równomiernie na terenie całego województwa.

Równie ważnym aspektem dla rozwoju sportu w naszym regionie jest wspieranie przez samorządy terytorialne działań statutowych organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Województwa Śląskiego.

7. Przedsięwzięcia

Dla realizacji Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020 wyznaczona zostanie lista przedsięwzięć regionalnych, zdefiniowanych jako grupa projektów, zadań i inicjatyw za pomocą których możliwe będzie osiągnięcie celów strategicznych Strategii.

Wypracowanie listy przedsięwzięć dla rozwoju sportu w województwie śląskim, będzie kolejnym etapem prac w ramach opracowania Strategii Rozwoju sportu w Województwie Śląskim do roku 2020. Wskazane przedsięwzięcia będą miały istotne znaczenie dla rozwoju sportu w województwie śląskim

8. System wdrażania Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020.

Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sportu, zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o sporcie, stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego. Z zamysłem efektywnej realizacji tego zadania opracowano Strategię Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020. Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Strategii Rozwoju Sportu jest Zarząd Województwa Śląskiego, który wykonuje zadania przy pomocy odpowiednich wydziałów Urzędu Marszałkowskiego, w tym wypadku Wydziału Turystyki i Sportu. Proces wdrażania Strategii obejmuje współpracę samorządu wojewódzkiego z partnerami zarówno publicznymi jak i prywatnymi. Ma to na celu wzmocnienie skuteczności wdrażania Strategii. Skuteczna realizacja Strategii uzależniona będzie od zaangażowania samorządowych

jednostek organizacyjnych Województwa Śląskiego, samorządów lokalnych województwa śląskiego wraz z ich jednostkami organizacyjnymi oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki po stronie administracji publicznej. Kluczową rolę będzie odgrywało podjęcie współpracy przez organizacje pozarządowe o charakterze sportowym (np. kluby sportowe, stowarzyszenia i fundacje na rzecz krzewienia kultury fizycznej) oraz szkół wszystkich szczebli. Podmioty współpracujące przy realizacji Strategii przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek nr 1: System współpracy względem wdrażania Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020.

Źródło: Opracowanie własne.

Potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii dzielone są według czterech kategorii:

- Fundusze strukturalne oraz inicjatywy Unii Europejskiej - środki finansowe UE są rozdysponowane w ramach programów operacyjnych, w tym w szczególności istotne są tu Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz w przypadku terenów wiejskich Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- Budżet państwa - środki budżetu państwa przeznaczone na sport są w głównej mierze zarządzane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach własnego budżetu oraz Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej i Funduszu Zajęć Sportowych dla Dzieci. Są one wydatkowane w ramach programów rozwoju takich jak np. „Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu”, czy „Sport wszystkich dzieci”, konkursów ofert na dofinansowywanie zadań oraz działalności własnych jednostek organizacyjnych.

Poza przekazywaniem nakładów finansowych w formie dotacji celowej Ministerstwo ma możliwość przyznawania sportowcom okresowych stypendiów, nagród pieniężnych i wyróżnień, a w przypadku trenerów oraz innych osób działających w sporcie nagród pieniężnych i wyróżnień;

- Budżety samorządów terytorialnych – środki finansowe samorządów terytorialnych są wydatkowane na zasadach podobnych do administracji rządowej tj. poprzez konkursy ofert, programy rozwoju i działalność własnych jednostek organizacyjnych oraz świadczenia dla sportowców (stypendia, nagrody i wyróżnienia), trenerów(stypendia, nagrody i wyróżnienia) i osoby działające na rzecz sportu (nagrody i wyróżnienia);
- Źródła prywatne – środki finansowe ze źródeł prywatnych mogą być angażowane w realizację Strategii na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego.

9. Spis wykresów

Wykres 1. Członkowie klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	5
Wykres 2. Osoby ćwiczące w klubach sportowych poniżej 18 roku życia.....	6
Wykres 3. Osoby ćwiczące przypadające na osobę nadzorującą w 2008 roku.....	7
Wykres 4. Przeciętna ilość osób ćwiczących przypadająca na klub w latach 2002 - 2008.	7
Wykres 5. Najczęściej podejmowane formy aktywności fizycznej przez mieszkańców województwa śląskiego.....	10
Wykres 6. Miejsca, w których mieszkańcy województwa śląskiego najczęściej podejmują aktywność fizyczną/uprawiają sport.	11
Wykres 7. Bariery w podejmowaniu aktywności fizycznej/uprawianiu sportu wg mieszkańców województwa śląskiego.	11
Wykres 8. Umiejętności posiadane przez mieszkańców województwa śląskiego.....	12
Wykres 9. Istniejące bariery w wykorzystywaniu infrastruktury sportowej przez mieszkańców.	14
Wykres 10. Wskazane obszary sportu, które należy rozwijać wg przedstawicieli samorządów powiatowych	15